

POSTOJNSKI
PREPIH

JANUAR 2021 114 LETNIK 15

OBCINA
POSTOJNA

Večina šolarjev, dijakov in študentov komaj čaka, da se vrne v šolske klopi in se po dolgem času »v živo« sreča s sošolci, prijatelji in z učitelji. Prvi, ki so po daljšem zaprtju šol okusili to radost, so učenci prilagojenega in posebnega programa. Med njimi so tudi učenci prilagojenega in posebnega programa na Osnovni šoli Miroslava Vilharja. Ob vodenju učiteljic so se podali na pot novih znanj in dogodivščin, seveda ob upoštevanju predpisov za varnost in zdravje. Mark, Lana, Damir, Anamarija, Samra, Marjeta in Adea – učenci kombiniranega 7. in 8. razreda prilagojenega programa, so dokazali, da so ob šolanju na daljavo napredovali pri samostojnem delu. Le kako bi sicer v šolski kuhinji ustvarili tako lične sladke dobrote?!

Letos bo bolje

Stavek, ki smo si ga kot mantro ponavljali v prvih dneh letošnjega leta, z upanjem, da se začnejo dobre želje uresničevati že isti dan. Sicer ne bo šlo tako zlahka, ampak naše upanje na leto, ki bo boljše od lanskega, ostaja. Na njem smo gradili naše načrte za mesece, ki so pred nami, in upamo, da bodo kljub razmeram izvedeni tako, kot smo si zamislili. Proračun, čeprav malce okleščen glede na prejšnja leta, je sprejet in nam v delo postavlja veliko zanimivih projektov.

Veselimo se začetka obnove Tržaške ceste in gradnje novega vrtca, dokumentacija za vodni park je v sklepnih fazah, zelo dobro kaže začetku gradnje kolesarskih poti. Podjetniški inkubator Perspektiva bo z obnovo dobil nove prostore za podjetnike od blizu in daleč. Ravbarjev stolp ob robu Planinskega polja se bo ponašal z lepšo podobo, s čimer bo občina dobila novo reprezentativno turistično točko. To so tisti največji projekti, ki vendarle dajejo upanje, da koronavirus lani ni odnesel vse delovne vneme, čeprav se na prvi pogled tako zdi.

Seveda so med nami še vedno posamezniki ter manjša in večja podjetja, ki so se zaradi trenutnih razmer znašla v nezavidljivi situaciji. Eno takšnih področij, ki je utrpelo veliko škodo, je kultura. Odpadle so prireditve, proslave, koncerti, vaje in delavnice. Kultura se je v določeni meri preselila na splet, v velikem obsegu pa »zamrznjena« čaka na boljše čase. Virtualni bo letošnji slovenski kulturni praznik, glede na razmere nas po vsej verjetnosti spletna prireditve čaka tudi za občinski praznik v aprilu. Zagotovo pa spletu ne bomo prepustili našega poletja. Če smo poletne večere kot ena redkih občin v Sloveniji z glasbo in igro popestrili lani, bomo festival Kulturni utrip poletja kljub ukrepom izvedli tudi letos.

Nenazadnje pa je kultura tista, ki živi v nas, ne le na prireditvenih odrih. In ne smemo pozabiti, da nam te kulture niti epidemija ne more vzeti. Bodimo vsi skupaj dobri, kulturni ljudje. Ne le za praznik, temveč vsak dan.

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

4

tema meseca:

Gradovi (v oblakih?)

11

tu živimo:

PGD Studeno

12

na obisku:

Andreja Razpet Zupančič

Na naslovnici: (od leve proti desni) Mark Rovar, Lana Kondić, Damir Mahmutović, Anamarija Mejak, Samra Mulalić, Marjeta Mlinar in Adea Bytci; fotografija: Tomaž Penko

POSTOJNSKI PREPIH Postojnski prepilj je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.
• Postojna, januar 2021, leto izdaje 15, številka 114
• Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepilj, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilj@postojna.si • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepilj (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič.
• Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Ljub(k)e zaobljube

V dneh, ko boste brali prvo letošnjo številko Postojnskega prepaha, bo na vrata počasi že trkal februar. Spomine na decembrske praznične dni bodo izpodrinila nova pričakovanja, na primer pusta hrusta. Za marsikoga so v teh dneh le še spomin tudi novoletne zaobljube. Bajе si jih na začetku leta zastavi kar devetdeset odstotkov ljudi. Veliko jih izgubi bitko z lastnimi zavezami že v prvih dneh, le osem procentov naj bi jih tudi uresničilo. Statistika je sicer zelo varljiva, je pa priročna. Ko »pademo« na lastnem izpitu, se lahko potolažimo z mislijo, da še zdaleč nismo edini. Sicer pa vsakdo zelo dobro pozna moč lastne volje in svoje šibke točke. Mnogi potrebujeemo »zunanjo« prisilo, na primer zdravnikovo žuganje s prstom ali še hujšo obliko – glasna opozorila telesa v obliki bolečin.

Morda bomo na začetku prihodnjega leta lahko brali o primerjavah novoletnih zaobljub med preteklimi in koronskim letom oziroma o tem, v kakšni meri jih je epidemija (so)oblikovala ali spremenila. V preteklih letih so bile na vrhu lestvice najpogostejših zaobljub: hujšanje oziroma sprememba prehranskih navad, odvajanje od zdravju najbolj škodljivih razvad in odvisnosti, na primer kajenja in pitja alkohola, ter sprememba življenjskega sloga, zlasti povečana telesna aktivnost. Epidemija nas že skoraj celo leto nevidno potiska v spremenjen način življenja in pogosto tudi v hude stiske (ne nazadnje socialni delavci opozarjajo na porast nasilja v družinah in uživanja alkohola). Veliko navad smo morali spremeniti po sili razmer, brez novoletnih zaobljub. Čeprav se na prvi pogled zdi, da imamo zdaj v zaveztju doma veliko več časa kot sicer, mora biti veliko ljudi še bolj učinkovitih. Marsikdo iz dneva v dan težje usklajuje delo od doma v družbi razigranih otrok, pomoč šoloobveznim otrokom pri šolanju na daljavo, skrb za ostarele in osamljene starše ... Ob vseh obveznostih velikokrat povsem zbledi ločnica med službenim in prostim časom.

Okoliščine, ki terjajo veliko razumevanja in prilagajanja, nas na drugi strani potiskajo tudi v večjo kreativnost in iznajdljivost. Morda smo si zdaj nenačrtno vzpostavili bolj zdrav način prehranjevanja, saj bolj ali manj vse obroke zaužijemo v lastni kuhinji. Zagotovo se utrujeni od računalnikov bolj pogosto podamo na sprehod, vzamemo sanke in se z otroki odpra-

vimo na bližnji zasnežen hribček. Kar naenkrat opažamo, da imamo pred nosom veliko prijetnih koticov in poti. Zanje v preteklosti zaradi stremljenja po širnih daljavah pač nismo vedeli oziroma jih nismo opazili. Bolj se zavedamo vrednosti zdravja in dejstva, da moramo za to vrednoto tudi sami kaj storiti. V pomanjkanju stikov z nam dragimi ljudmi se še bolj zavedamo, kako zdravilni so iskreni stiski rok, objemi, klepeti, razigranost prijateljskega omizja v poznih večernih urah ... pa kulturne in družabne prireditve. Iz vsega, kar nam je ohranilo veselje do življenja, voljo in optimizem, lahko črpamo moč za vztrajnost v skupnem osvobajanju iz primeža epidemije. To je pomemben vir moči še zlasti zdaj, ko se na obzorju že svetli cilj, a smo že utrujeni in naveličani.

Nekatere ponovno odkrite vrednote bomo zagotovo poskušali negovati tudi takrat, ko se bomo spet vrnili v normalno življenje. In ker smo samo ljudje, nam bo ob povratku v stari vrtinec kdaj pa kdaj spodletelo. Tako bomo imeli priložnost, da bomo na začetku prihodnjega leta med zaobljube umestili še kakšno novo.

Ampak zakaj nam praviloma ne uspe? Morda tiči vzrok zgolj v napačni izbiri izraza. Za-ob-ljuba namreč v sebi skriva lepo, čustev polno besedo LJUBA. Ko pomislimo na ljubo osebo ali nam ljube stvari, nas preplavijo prijetni občutki, mar ne? Zaobljuba pa očitno čustveni naboj spremeni v zavezujočega. Že ko ljubi osebi OB-ljubimo večno zvestobo, se zavedamo, da svojo ljubezen nadgrajujemo z odgovornostjo, neke vrste zavezo. Dodaten zlog, ki obljubo preoblikuje v ZA-obljubo, ton osnovne besede očitno tako močno obteži, da se nam ob njej šibi lastna moč volje. Morda nam bo koristno že to, da zaobidemo težko besedo in se odpravimo na pot do cilja na bolj igriv način. Lahko se popoldne v družbi živahnega otroka in s sadno malico v nahrbtniku odpravimo v naravo. Obet dobre družbe, rekreacije in zdravega obroka je na dlani. In zaobljube o hujšanju, zdravem prehranjevanju in rekreaciji lahko dobijo prizvok ljub(k)ih pristočasnih dejavnosti.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Matej Škrj.

Gradu Prestranek se obetajo boljši časi.

Občina Postojna se v merilu države sicer lahko pohvali z nadpovprečno velikim številom gradov oziroma dvorcev, a razen Predjamskega nobeden ni v najbolj zavirljivem stanju. Odnos do arhitekturne dediščine seveda kaže tudi odnos do naše zgodovine, a obnova tovrstnih kulturnih spomenikov za skromne občinske proračune, tudi postojnskega, ni mačji kašelj. To še toliko bolj, če je od gradu ostalo le nekaj več kot nič, kot denimo v primeru gradu Haasberg. Evropska sredstva pa žal dočakajo le vrhunski primerki. Investitorji s polnimi denarnicami in smelimi idejami so torej več kot dobrodošli tudi pri nas. In če precej dobro kaže Gradu Prestranek in se okoli ruševin Haasberg že nekaj časa smuka potomec razlastnjenega rodbine Windischgraetz, Grad Orehek resnih »snubcev« nima.

Grad Prestranek

Posestvo Grad Prestranek, katerega zgodovina sicer sega že v 13. stoletje, je prešlo v zasebno last po osamosvojitvi Slovenije. Obsežno in celovito prenovno posestva in gradu, ki sodi med spomenike lokalnega pomena, načrtuje sedanji lastnik **Željko Miklič** že več let. Zadnji dve desetletji se na posestvu sicer že razvija uspešno podjetje, saj se kmetijstvo in konjereja prepletata s turistično dejavnostjo. Kot je pojasnila **direktorica družbe Grad Prestranek Snežana Dragaš**, pa nameravajo grad z okolico temeljito obnoviti in mu povrniti nekdanjo podobo ter hkrati razširiti turistične kapacitete.

Grad Prestranek je eden ključnih potencialov na področju turizma v občini, zato **župan Igor Marentič** pozdravlja pobudo investitorja, da se pripravi Občinski podrobni prostorski načrt (OPPN) za celovito prenovno posestva. Kot je pojasnil, Občina pelje postopek priprave OPPN za spremembo namembnosti, saj

to zahtevajo načrtovane prostorske ureditve. Dokument predvideva prenovno gradu in pomembnejših stavb na posestvu, odstranitev dotrajanih, gradnjo nove stavbe kongresnega centra ter nove stavbe za gradom z wellnesom in kuhinjo, novo prometno ureditev, ureditev objektov in omrežij gospodarske javne infrastrukture ter krajinsko-arhitekturno ureditev posestva. V sodelovanju z novogoriškim Zavodom za varstvo kulturne dediščine (ZVKD) so trenutno v fazi vzdrževalnih del za zaščito spomenika pred nadaljnjim propadanjem.

Marentič domneva, da bo OPPN za območje skoraj 9 hektarov obsežnega posestva pripravljen sredi poletja. Kako bo tekla obnova, na Prestranku še ne morejo točno napovedati, saj gre za zajeten finančni zalogaj. Dragaševa upa, da bodo poleg kreditov in lastnih sredstev na voljo tudi sredstva iz evropskih skladov za spodbujanje zelene, ekološke in trajnostno naravnane turistične dejavnosti. »Turizem je

ena od panog, ki jih je epidemija koronavirusa hudo prizadela, kar čutimo tudi sami,« priznava direktorica. Tradicionalno konjerejo so na posestvu nadgradili z vzrejo islandskih konj in goveda Angus ter s pridelavo mleka in ekološke hrane.

Grad je bil v prvotni zasnovi značilna renesančna grajska stavba, zgrajena iz treh traktov, postavljenih okoli notranjega dvorišča. Leta 1735 so za potrebe konjereje dvorcu prizidali velik obokan hlev – najmogočnejši prostor gradu, s posebej lepo oblikovano dvoriščno fasado.

Na gradu so že izvedli stavbne raziskave in načrtali posege, ki naj bi mu povrnili podobo, izpričano na načrtu iz leta 1800. »Ob sondiranju ometov smo ugotovili, da so bili stari v večini popolnoma odstranjeni in nadomeščeni z novimi. Ti so v zelo slabem stanju, zato jih bomo nadomestili z apnenimi,« pojasnjuje **umetnostna zgodovinarica Jasna Svetina z ZVKD**. Po njenih besedah je bil grad v preteklosti velikokrat prezidan, nedotaknjen je ostal samo reprezentančni hlev s kamnitimi arhitekturnimi detajli. »Tega ohranjamo v celoti v obstoječem stanju, prav tako zadnjo stavbno fazo z arkadnim hodnikom v stanovanjskem delu gradu.«

Dvorec iz 16. stoletja je imel v zadnjih stoletjih izrazito utilitarno funkcijo v povezavi z vzrejo konj. V 18. stoletju ga je kupila notranjeav-

strijska dvorna komora za potrebe kobilarne v Lipici. Kot dvorna žrebčarna je deloval do 1. svetovne vojne, ko so konje prepeljali v Avstrijo, posestvo pa je postalo vojaško taborišče. Med obema vojnama je bil pod upravo italijanskega vojnega ministrstva, saj so se prav tako ukvarjali z rejo konj. Ob koncu 2. svetovne vojne je bil grad bombardiran in precej poškodovan. V 50. letih ga je v upravljanje prevzela Kmetijska zadruga Postojna in opustila konjerejo, pa se je ta v zadnjih letih ponovno vrnila na posestvo.

Grad Haasberg

Dvorec Hošperk ob Planinskem polju, pogosteje imenovan kar z nemškim imenom Haasberg, se že dolga desetletja sesuva sam vase, zadnji udarec pa mu je zadal potrejni sunek ob nedavnem potresu z epicentrom na Hrvaškem. Ob tem se je zrušil še dovršen del pročelja.

Po pojasnilu Jasne Svetine sega njegova zgodovina že v 13. stoletje: »Pozidati ga je dala plemiška družina Eggenberg. Ta je leta 1614 kupila grad in gosposčino; v njihovi lasti je ostal celo stoletje, nato ga je kupil kranjski deželni glavar Janez Gašper Kobencelj. Ta ga je dal temeljito prenoviti po načrtih arhitekta Carla Martinuzzija in preprosto stavbo na pravokotnem tlorisu so spremenili v mogočno baročno zasnovo. Kobencelji so bili lastniki dvorca vse do izumrtja rodbine leta 1810, ko so

njihovo posest dedovali Koronini iz Kromberka. Že 1846 je prešel v last kneza Windischgraetza. Ta ga je prenovil in obdržal vse do nacionalizacije po 2. svetovni vojni. Med vojno ga je zasedla nemška vojska, zato so ga partizani leta 1944 požgali.«

kljub stalnim prizadevanjem spomeniške službe za temeljito obnovo dvorca do nje nikoli ni prišlo. »Leta 1959 je bila nadzidana in višinsko izravnana fasada. Medtem so se porušili grajska pristava, vsi notranji zidovi dvorca in grajska kapela ter vhodna veža s slavostnim stopniščem,« navaja strokovnjakinja. Na Zavodu, kjer hranijo dokumentacijo z izrisi celotnega gradu iz časov, ko se je še dalo narediti arhitekturne posnetke, zdaj delajo konservatorske načrte.

Še v 80. letih je bila stroka prepričana, da je dvorec mogoče rešiti pred propadom, saj so ga že začeli obnavljati po načrtih **arhitektke Nataše Štupar Šumi**. »Tedaj so bili ponovno zgrajeni prostori ob južni stran-

ganja pa bi bilo po županovem prepričanju treba osmisliti z vsebinami. Projekt obnove sicer daleč presega občinske možnosti, saj je investicija ocenjena na okoli 30 milijonov evrov. Za dvorec pa se že nekaj časa zanima tudi **potomec zadnjih lastnikov Mariano Hugo von Windisch-Graetz**. »Občina je predlagala podelitev stavbne pravice za daljše obdobje, a potencialnega investitorja to ni pritegnilo,« obžaluje župan. Zdaj razmišlja o javno-zasebnem partnerstvu, a za zdaj ne napoveduje nič konkretnega. Župan se je z Windisch-Graetzem in s predstavniki Ministrstva za kulturo zadnjič sestal 22. januarja, a vsebine pogovora ni razkril. Povedal je le, da se bodo znova srečali že v februarju.

Grad Orehek

Grad Orehek je v osmih stoletjih svoje zgodovine zamenjal mnogo podob in lastnikov – od Nussdorfov, ki so ga pozidali v 13. stoletju, do Občine Postojna, ki ga je pred sedmimi leti prevzela od zadnje v

Bergama. »Njegova zasnova združuje izročilo srednjeveških gradov z razgibano oblikovanimi stavbnimi volumni in nove renesančne arhitekturne principe z udobnimi bivalnimi prostori,« je ob obisku v Orehku konec leta 2019 ocenil priznani **slovenski gradoslovec, prof. dr. Igor Sapač**. Po njegovem mnenju je grad v gradbeno dovolj stabilnem stanju, da omogoča obnovo s sorazmerno nizkimi stroški.

Toda Občina si investicije ne more privoščiti, zato se o obnovi brez jasne vizije sploh ne bodo pogovarjali. »Prazne stavbe so podvržene hitremu propadanju,« je spomnil Marentič in povedal, da je Občina sicer poskušala priti do državnih sredstev, a pri tem ni bila uspešna. »Dvakrat smo se prijavi na razpis Ministrstva za kulturo, a ker je spomenik lokalnega, in ne državnega pomena, nimamo možnosti.«

Inšpektorat RS za kulturo in medije je lastnici naložil najnujnejša zaščitna dela že pred petimi leti, Občina pa se je lani jeseni lotila strehe pod nadzorom novogoriške enote ZVKD. Kot je pojasnila dr. Alenka Di Battista, se je v pritličju glavnega objekta zrušil del nosilne stene, zato so Občini naložili še nekaj vzdrževalnih del; ta se bodo po županovih napovedih nadaljevala še letos.

KS Orehek je Občino že večkrat pozvala k obnovi, naročila je tudi popis in ovrednotenje del na strehi ter opozarjala na nevarnost rušenja. **Predsednica Tina Klanjšek** napoveduje, da bodo vztrajali pri obnovi in revitalizaciji gradu, najprej pa ga je treba (po njenem mnenju) temeljito zaščititi.

Čeprav bodo po mnenju strokovnjakov novogoriškega zavoda že aktualna dela na gradu nekoliko upočasnila njegovo hitro propadanje, Di Battista vseeno poudarja: »Če želimo objekt dolgoročno ohraniti za bodoče rodove, je zanj treba dobiti ustrezno namembnost, celostno pristopiti k njegovi celoviti obnovi ter v to vključiti tudi zainteresirano javnost in lokalno skupnost.«

Filipčičeva vila

Zobu časa je že dolgo prepuščena tudi ena lepših mestnih vil, med domačini še vedno znana kot »Filipčičeva«. Podjetje Primorje je že pred desetletjem poleg njene rekonstrukcije napovedalo še gradnjo večstanovanjskega objekta na vrtu in jo preimenovalo v Vilo Krasna, a to ime žal izzveni danes povsem ironično. Na strehi propadajoče stavbe je pred meseci namreč zazevala še velika luknja.

Smeli načrti Primorja (to je leta 2009 sicer pridobilo še vedno veljavno gradbeno dovoljenje) so s propadom podjetja padli v vodo, nič bolje pa se vili ni godilo pod naslednjima lastnikoma. Od unškega ES-TEH-ja je vilo kupilo ljubljansko podjetje K. Tivoli. To je pred meseci sicer ogradilo območje in začelo z deli, a se ta niso nadaljevala.

Stavba je vpisana v register nepremične kulturne dediščine, zato je novogoriški ZVKD zanemarjanje prijavil Inšpektoratu za kulturo in medije. Ker pa stavba nima statusa kulturnega spomenika, Inšpektorat nima zakonske podlage za ukrepanje. Zato so lastniku (kot so pojasnili na Inšpektoratu) le poslali dopis z opozorilom na luknjo v strehi in mu svetovali, da jo zavaruje pred meteornimi padavinami.

Lastnik nasveta doslej ni upošteval in domneve o namernem uničevanju lastnine so postajale vse glasnejše, a morda bo Vila Krasna vseeno kmalu spet vredna svojega imena. Na naše vprašanje so iz podjetja K. Tivoli namreč odgovorili: »Trenutno potekajo za omenjeni projekt priprave gradbišča in naročila materialov, saj nameravamo z rekonstrukcijo Vile Krasna in gradnjo večstanovanjskega objekta pričeti naslednji mesec.« Kot so še zapisali, so že novembra lani o predvidenem začetku del na omenjenem objektu seznanili tudi Inšpektorat za kulturo in medije.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija Tomaž Penko.

Obnova gradov in dvorcev za skromne občinske proračune, tudi postojnskega, ni mačji kašelj.

ski fasadi stavbe, utrjena pa je bila tudi polovica vrtna fasada,« je pojasnila **dr. Alenka Di Battista z novogoriškega ZVKD**. Kot je ugotovila po nedavnem ogledu ostalin gradu Haasberg, se je zaradi posledic potresa »zrušil zgornji del osrednjega rizalita na glavni fasadi, kjer sta se nahajali pravokotni okenski odprtini s profiliranimi kamnitimi okvirji in rustičnimi prstani«. Na sestanku z županom so nato dorekli okvirne korake za dolgoročno statično sanacijo gradu. »Glede na zelo slabo stanje celote je namreč treba ostaline utrditi in v čim večji možni meri zmanjšati njihovo hitro propadanje,« poudarja Di Battista. Ko bo delo v neposredni bližini ostalin varno, bodo dragoceni kamniti deli evidentirani in deponirani na varno.

Občina se bo sanacije lotila spomladi, morebitna nadaljnja vla-

gradu živeče družine. Najnujnejša zaščitna dela na strehi glavnega objekta pa bodo vendarle nekoliko upočasnila njegovo nezadržno propadanje. Na to že leta opozarjajo vaščani oziroma tamkajšnja Krajevna skupnost (KS), a morebitni, vsekakor megalomanski projekt obnove je za Občino veliko predrag. Zato si želijo, da bi stavba pritegnila investitorja, ki bi poleg denarja prispeval tudi vsebino.

Po mnenju nekaterih strokovnjakov je grad v slovenskem prostoru arhitekturno posebna in zanimiva stavba, čeprav je danes le še žalosten odsev nekoč impozantnega kompleksa. V današnji obliki ga je ob koncu 16. stoletja sezidal grof Ahacij Thurn, tako grad kot vas pa sta gospodarski razcvet in precejšnjo stilsko preobrazbo doživela v času plemiške družine Rosetti iz

Lahko Postojno preseneti potres?

»Naj se trese,« so znamenite besede pevca zasedbe Siddharta Tomija Megliča. Raje bi si želeli njihovega koncerta, kot pa pojava, ki je tik pred koncem apokaliptičnega leta 2020 stresel naše južne sosede. Razsežnosti potresa smo čutili tudi pri nas. Potresni sunek je prizadel ostanke gradu Haasberg v Planini. Župan Igor Marentič je za pomlad napovedal sanacijo porušenega dela. Posledice pa so nas opomnile, da se je v preteklosti v naši bližini že močno treslo. Ali je Postojna potresno izpostavljena in kako je na močnejši potres pripravljena, smo povprašali pri seizmologih Agencije za okolje.

Pri Uradu za seizmologijo Agencije za okolje pravijo, da naša regija spada med potresno bolj aktivna območja v državi. »Večina ozemlja Slovenije leži na Jadranski mikroplošči in je preprejena z množico manjših in večjih prelomov. Postojna se nahaja med dvema od večjih, to sta Idrijski in Raški prelom, ki sta v preteklosti že generirala močne potrese,« razlaga **seizmolog Jurij Pahor** in dodaja, da sta oba preloma aktivna.

Čeprav radi izpostavljamo posebnosti kraškega terena, pa nas ta nikakor ne ščiti pred potresi. Določena vrsta tal lahko tudi ojača potresno valovanje. Pahor pravi, da so predvsem neugodna sedimentna tla, saj se »območja s sedimenti nahajajo na kraških poljih in na njih lahko prihaja do ojačenja potresnih valov, medtem ko je na kamnitih tleh ta nevarnost manjša.«

Uničujoča potresna zgodovina

Seizmolog Pahor svari, da Postojna sodi v območje, kjer lahko pričakujemo potresne učinke do 8. stopnje po Evropski potresni lestvici. »Pri tej stopnji ljudje že težko lovijo ravnotežje, lahko pride tudi do znatnih poškodb dobro grajenih stavb in celo do porušitev slabše grajenih stavb.« Podobne učinke sta imela tudi močna potresa v prejšnjem stoletju. Zgodila sta se v neposredni bližini naše občine – leta 1926 je streslo Cerknico, skoraj natanko tri desetletja zatem pa še Ilirsko Bistrico. Slednji potres se je pripetil sredi noči, z močjo 7. stopnje po Evropski potresni lestvici. V Ilirski Bistrici je bilo poškodovanih kar 60 odstotkov stavb, slaba tretjina teh huje. Potresni sunek se je čutilo približno 135 kilometrov daleč.

Postojnskim gradovom je v preteklosti že trda predla. Potres spomladi leta 1511 je sprva stresel idrijski konec, nato še Furlanijo. Umrlo je na tisoče ljudi, na Postojnskem pa so bili poškodovani gradovi. Potres je uničil Predjamski grad, skupil jo je tudi nekdanji grad Adelsberg na Soviču. Viri navajajo še poškodbe dvorca Haasberg; ta je nedavno zopet utrpel moč nevarnega naravnega pojava. Furlanijo je ponovno streslo leta 1976, potres je čutila vsa Slovenija. Pri nas na srečo nismo našli smrtnih žrtev, v Posočju pa je nastala velika gmotna škoda. Na Postojnskem so izmerili 6. stopnjo po Evropski potresni lestvici.

Postojna je na potres pripravljena

»Slovenska zakonodaja, ki določa pravila za protipotresno gradnjo, je dobra,« pomirja Jurij Pahor. »Zgradbe, ki so grajene v skladu s temi pravili, bi take potrese praviloma morale vzdržati.« Pripravljene imamo analize o možnih posledicah močnih potresov. Pahor izpostavlja, da je »postojnska izpostava Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje izdelala oceno ogroženosti notranjske regije zaradi potresov«. Na izpostavi so obdelali potresne scenarije glede na predviden epicenter

Konec leta je potresni sunek prizadel ostanke gradu Haasberg v Planini.

potresa. Ocenjujejo, da je »potresno ogrožena vsa regija, najbolj pa so ogroženi ljudje, živali, premoženje in kulturna dediščina na območjih potresne intenzitete VIII EMS. Relativno najbolj ogrožene so občine Cerknica, Ilirska Bistrica in Postojna.« Pomembno je vedeti, »da so stavbe, grajene v času po uveljavitvi prvih standardov (1948 in 1963), potresno nekoliko bolj odporne kot starejše, obenem pa razmeroma manj kot stavbe, grajene v osemdesetih letih in kasneje.«

Slovenija se sicer lahko pohvali z bogatim zemljevidom potresnih opazovalnic. Seizmologe je pri izgradnji vodilo načelo, da naj bo država z njimi karseda enakomerno pokrita, gosteje pa tam, kjer je večja potresna aktivnost. Kadar gre za našo regijo, zaznajo precej potresov predvsem v okolici Knežaka. Jurij Pahor je omenil tudi plodno sodelovanje z Inštitutom za raziskovanje krasa ZRC SAZU. V sklopu projekta »Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora - RI-SI-EPOS« so v regiji lani namestili šest prenosnih seizmoloških opazovalnic; ena je prav v Postojni..

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Kaj storiti ob potresu?

Potresov žal ne moremo napovedati, zato je pomembno, da vemo, kako se pred njimi zavarujemo. Med potresom ne zapuščamo stavbe, saj nas lahko poškodujejo padajoči predmeti. Nevarnost predstavljajo tudi stopnice in dvigalo. Skok skozi okno ni rešitev. V zaprtih prostorih se oddaljimo od steklenih površin. Skrijemo se pod trdno mizo, med podboje vrat nosilne stene ali v kot ob notranji nosilni steni prostora. Na prostem se umaknemo stran od stavb, električnih drogov, ulične razsvetljave, dreves in podobno. Tudi po potresu ostanemo mirni, saj mu lahko sledijo močnejši popotresni sunki. Najprej pomagamo sebi, nato drugim. Če smo po potresu v stavbi, jo zapustimo brez uporabe dvigala. Odidemo na zbirno mesto na prostem, pri tem se izogibamo črepinjam in električnim žicam. Nikakor ne prižigamo ognja, saj lahko povzročimo požar ali eksplozijo. Predvideva se, da bodo telefonske linije preobremenjene. Svojce lahko obvestimo po SMS-sporočilu; tega lahko pošljemo tudi na številko 112, če potrebujemo pomoč. Osebam, ki ostanejo ujetе pod ruševinami, svetujemo varčevanje z močmi. Če se praši, naj si s kosom oblačila ali z robcem prekrijejo usta in nos. Reševalce opozorijo nase tako, da enakomerno udarjajo s trdim predmetom po kovinskem delu ali zidu.

Pogovori tečejo, sneg pa kopni

Obilica snega in sončno vreme sta sredi januarja mnoge družine z otroki zvalila na Kalič. Na nekdanj priljubljeno smučišče spominjajo žal le še razpadajoča nekdanja restavracija in ostanki zarjavelih naprav. Množica je za sabo puščala smeti, avtomobili pa so zapolnili parkirišče in cesto z obeh strani, zato je lastnik objekta zaprl dostop že na odcepu z regionalne ceste. Redarstvo je rampo sicer odstranilo, a je cesto nato zaradi varnosti ponovno zaprla postojnska Občina.

»Obisk ni bil organiziran in množica ni bila obvladljiva, zato smo na pobudo lastnika v imenu varnosti zaprli sicer kategorizirano (gozdno) cesto, da zaščitimo lastnika in zagotovimo varen obisk,« je pojasnil **župan Igor Maretič**. Ta se zdaj skupaj z **lastnikom podjetja Inhaber, Alešem Hacetom** trudi, da bi zasneženi tereni na Kaliču kmalu spet zaživel. »Uredili bomo začasna stranišča, postavili koše za smeti in poskrbeli za pitno vodo, podjetje pa bo dalo na razpolago parkirišče. A mora

pred tem poskrbeti vsaj za minimalno varnost za obiskovalce,« pričakuje župan. Sestali so se že tudi s predstavniki Kovoda in se dogovarjali o možnih rešitvah za napeljavo vode. Minuli petek so si stanje ogledali strokovnjaki za varnost iz sežanskega podjetja Vago. Poročilo pričakuje Hace že v prihodnjih dneh in računa, da bo z določenimi ukrepi lahko čim hitreje zagotovil varno gibanje. Lastnik bo moral vsekakor najprej poskrbeti za zaščito nevarnih jaškov in najverjetneje onemo-

Sneg je na Kaliču ob deževnem koncu preteklega tedna skoraj že skopnel.

gočiti tudi dostop do propadajočega nekdanjega lokala.

Podjetje Inhaber je objekt in parkirišča na Kaliču kupilo pred dobrimi štirimi leti, Hace pa kljub številnim preprekam in sodnim sporom še ni opustil misli na obuditev športno-rekreativnega centra. Po njegovih navedbah je še vedno nerešeno vprašanje lastninske pravice na

zemljiščih nekdanjega smučišča. Z njimi upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, lastnik pa je v sporu tudi s podjetjem Elektro Primorska, saj se z njim ne more zediniti za ponovni priklop elektrike oziroma obnovo kabla.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Tomaž Penko.

Po hitrem preobratu s črnega na rdeči seznam

Novo leto se je v Primorsko-notranjski regiji začelo z visokimi številkami, saj je bilo že na prvi delovni dan odkritih kar 123 novih okužb, od tega 25 v občini Postojna. V manj kot treh naslednjih tednih pa je regija prestopila s črnega na rdeči seznam in izpolnila pogoje za sproščanje nekaterih ukrepov. S 23. januarjem se tako v vseh šestih občinah odpirajo vrtci in prva triada osnovnih šol, trgovine z otroškimi oblačili in opremo, pa tudi vulkanizerske, avtomehanične, avtoličarske ali avtokleparske delavnice in tiste za popravilo koles.

Preobrat je na nek način prese-netljiv, saj po raziskavi Kako pažiš nase, ki so jo Mladi zdravniki Slovenije in COVID-19 Sledilnik izvedli v sodelovanju s podjetjem Valicon, največ ljudi še vedno hodi na delo prav v Primorsko-notranjski regiji. Hkrati so ugotovili, da prav tukaj največ ljudi na prostem nosi masko in upošteva tudi nekatere druge zaščitne ukrepe. Slabše nam gre pri druženju z drugimi gospodinjstvi, tudi delež tveganih stikov na zunanjih površinah je višji od povprečja, najbolj vestni pa nismo niti pri nošenju mask na obiskih v notranjih prostorih in upoštevanju priporočene razdalje. Najhitrejša rast potrjenih primerov na prebivalca v četrtem tednu novembra se je v re-

giji v decembru obrnila v najhitrejše upadanje, še kaže raziskava.

V Regijskem štabu Civilne zaščite (CZ) za Notranjsko poudarjajo, da so za številke zaslužni v prvi vrsti občani, **poveljnik Sandi Curk** pa ne pozabi pohvaliti niti aktivnosti Občinskih štabov CZ. Večjih izbruhov – razen v Vzgojnem domu Planina, kjer je vodstvo po Curkovih navedbah takoj ustrezno odreagiralo – v regiji ni bilo. Zelo dober je bil tudi odziv na brezplačno hitro testiranje; z njim so začeli takoj po novem letu in se nadaljuje tudi v drugi polovici januarja.

Po besedah **direktorice postojnskega Zdravstvenega doma (ZD) prim. Irene Vatovec** je bilo zanimanja zelo veliko; največji naval so doživeli prav v prvem januarskem tednu, ko

so v Pivki in Postojni testirali več kot šeststo občanov. »Delež okuženih je bil višji od povprečja, tudi osem do deset odstotkov, kasneje pa se je zanimanje umirilo,« pravi Vatovecva in opaža manj zanimanja za testiranje v podjetjih, čeprav so v 7. protikoronskem paketu v ta namen prejela 40 evrov na zaposlenega.

Sredi januarja so v družinskih ambulantah prejeli tudi prvih 130 doz cepiva in ga takoj porabili za cepljenje starejših od 80 let. »Prijava za cepljenje zbirajo osebni zdravniki, interesa pa je bistveno več kot cepiva. Tako nimamo vtisa, da se prebivalci ne bi želeli cepiti. Tudi med zaposlenimi je interes zelo visok, cepili smo že več kot 70 odstotkov zaposlenih in večino vseh zdravnikov,« je zadovoljna direktorica. Tudi v obeh domovih je bilo veliko zanimanja za cepljenje med stanovalci, a teh v večini niso cepili, saj so bolezen preboleli pred kratkim. »Med zaposlenimi v domovih pa je delež prenizek, zato jih bo treba prepričati, da bodo tako zaščitili tudi varovance,« je odločna direktorica. Država je zagotovila cepivo za vse zdravstvene delavce in zaposlene v zdravstveno-socialnih zavodih, kdaj bo na voljo za ostale, pa še ne vedo.

Država je lani sicer omogočila (teoretično) brezplačno cepljenje vsem, a je bil interes, kot pravi Irena Vatovec, večji od možnosti, dodatne pošiljke cepiva pa niso prejeli. Sicer pa v času omejenih stikov epidemije gripe pravzaprav ne pričakujejo. »Na srečo aktualni ukrepi preprečujejo tudi prenos gripe in v Sloveniji letos prvega primera še ni bilo, čeprav se je sezona že začela,« ugotavlja. Delež cepljenih proti gripi so sicer dvignili z lanskih 4–5 na 7–10 odstotkov, kar pa po mnenju direktorice še vedno ni dovolj, če vemo, da v drugih evropskih državah precej več ljudi do 60 odstotkov populacije.

Delo v ZD sicer poteka utečeno, čeprav velik delež posvetov še vedno opravijo po telefonu. »Teh imamo, kolikor je strokovno še dopustno, delež osebnih pregledov pa se povečuje,« pravi Vatovecva in meni, da so se kljub pritožbam nekaterih dobro organizirali in da vsakdo lahko hitro pride do svojega osebnega zdravnika – po telefonu ali elektronski pošti.

Mateja Jordan

Več reda, pa tudi več stroškov

Policisti na Postojnskem že dolgo opozarjajo na kadrovsko podhranjenost na območju. Ta se je povečala že ob ukinitvi Policijske uprave (PU) Postojna v letu 2011, z nedavno selitvijo zadnje ekipe prometnikov iz Postojne v matično enoto na Koprskem pa bo po njihovem mnenju prometna varnost še bolj vprašljiva. Pristojni na PU Koper takšne napovedi ocenjujejo kot zavajajoče, saj menijo, da gre le za organizacijsko spremembo, ki bo vnesla v delovanje enote več reda. Finančnega vidika pa ne komentirajo.

»Ob prometni nesreči na območju Postojne, ob močnem sneženju in burji je bila doslej patrolja na mestu obravnave v 5 do 10 minutah, iz

Zadnji prometni policisti odhajajo iz Postojne.

Kopra ali Ljubljane bo za to potrebovala vsaj 30 minut,« je ob selitvi opozoril **prometni policist Jure Ocep**.

Avtocestna policija bo (najverjetneje) doma v Postojni

Prve patrolje avtocestne (AC) policije bodo po napovedih Generalne policijske uprave (GPU) zakrožile v okolici Ljubljane že kmalu; končna postava te nove enote bo štela več sto policistov. Ideja ni nova, v večini evropskih držav poznajo to obliko nadzora na avtocestah že dolgo. Novost nestrno pričakujejo tudi na Darsu, saj se je promet na slovenskih avtocestah v zadnjem desetletju povečal kar za 15 odstotkov. Nova enota bo tako prevzela del nalog posameznih policijskih postaj. Znana je tudi najverjetnejša lokacija njenega sedeža, ta bo v Postojni.

Prvo nadstropje postojnske Policijske postaje, kjer naj bi ji uredili prostore, si je ob decembrskem obisku v Postojni že ogledal **minister za notranje zadeve Aleš Hojs**. Ta je po podpisu sporazuma z **ministrom za infrastrukturo Jernejem Vrtovcem**, vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije **Andrejem Juričem** in s **predsednikom uprave Darso Valentinom Hajdinjakom** spomnil, da je ustanovitev omenjene enote napovedal že kot kandidat za notranjega ministra. Obljubil je, da bo AC policija zaživela že v prvih mesecih letošnjega leta, dokončno pa bo formirana šele čez nekaj let.

Kot je pojasnil minister, bo nova policijska enota najprej le nadzorovala promet, kasneje pa bo prevzela tudi preiskovanje kaznivih dejanj, iskanje storilcev in preprečevanje nezakonitih migracij. V prvi fazi bodo postavili

10- do 15-članske enote na petih lokacijah po Sloveniji, v končni obliki bo po Hojsovih besedah AC policija štela več sto mož. Po njegovem mnenju bo enota zagotovila več reda na naših avtocestah, posledično bo manj nesreč in smrtnih žrtev, glede na povečevanje števila kaznivih dejanj pa bo pripomogla tudi k boljšemu raziskovanju in pregonu kršiteljev.

To potrjuje tudi **mag. Ivan Kapun iz uprave uni-formirane policije GPU** in navaja, da se število kaznivih dejanj na avtocestah, zlasti na parkiriščih in počivališčih, povečuje. »Prometnim policistom s splošnimi nalogami se bodo zato kasneje pridružili tudi kriminalisti,« napoveduje. Kot ocenjuje, gre v policiji za velik kadrovski zalogaj, a meni, da je treba »zagristi v to jabolko in začeti bolj usmerjeno kadrovati«. V prvi fazi bodo policiste prerazporedili, kasneje tudi zaposlovali nove. Končno število patrolj na vseh avtocestah in hitrih cestah bo med 14 in 15, na Primorki in hitri cesti med Razdrtim in Novo Gorico naj bi dogajanje dnevno nadzorovalo 4-5 patrolj. Sedež nove enote bo skoraj zagotovo v Postojni, čeprav (kot pravi Kapun) se to »lahko še vedno spremeni«.

Če na avtocesti ni policije, vozniki manj upoštevajo pravila, opažajo tudi na Darsu. »To velja tako za hitrostne omejitve kot za navodila o razvrščanju in zimsko opremljenost. Veliko tovornih vozil je preobremenjenih, zato se kljub organizacijskim ukrepom in investicijam prometna varnost ne izboljša,« pojasnjuje **Ulrich Zorin, vodja službe za upravljanje prometa in prometne varnosti**. Prepričan je, da se bo stanje z novo enoto spremenilo, boljša bo tudi pretočnost. »Želimo si, da bi bile te enote res 24 ur na dan, v vsakem vremenu na avtocestah, posebej v zimskih raz-

Vodja Službe direktorja na PU Koper Dimitrij Marušič zagotavlja, da bo policija na območju delovala kot doslej. »Policisti ne bodo sedeli in čakali na klic, saj bo komandir z ustreznimi razporedi poskrbel, da bodo ves čas na območju, samo pričetek in zaključek službe bosta v Kopru,« poudarja ob premestitvi šestih policistov, ki so doslej gostovali v prostorih postojnske Policijske postaje (PP). »Ti policisti so del kolektiva Prometne policije Koper s sedežem na Moretinih,« je pojasnil Marušič. Na vprašanje o dodatnih stroških zaradi vsakodnevnih vožnje pa ni mogel odgovoriti. Prometniki upajo, da se bodo z ustanovitvijo avtocestne policije lahko vrnili v Postojno, a po pojasnilu Generalne policijske uprave je treba počakati na dokončno ustanovitev enote in interne razpise, ki bodo sledili.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

merah in v turistični sezoni,« pričakuje Zorin in opozarja tudi na finančno plat.

»Že zdaj lahko izračunamo pozitivne učinke zaradi manjših zastojev, manjšega števila poškodovanih in mrtvih, pomemben pa je tudi prihranek zaradi pretežkih tovornjakov, saj po cestah zdaj vozijo nekaznovano. Ti preobremenjujejo in poškodujejo vozišče, kar zahteva stalne investicije. Poleg tega so ta vozila z več tonami tovora tempirane bombe na avtocestah, če pride do prometne nesreče.« Že v naslednjih petih letih bodo po njegovih besedah samo zaradi manjše obrabe vozišč prihranili nekaj deset milijonov evrov. Zato bo Dars sodeloval tudi pri nakupu vozil in opreme za AC policijo, višina finančnega vložka pa še ni znana.

Po sporazumu o medsebojnem sodelovanju za izboljšanje varnosti na avtocestah in hitrih cestah v Sloveniji morajo deležniki pripraviti in podpisati še izvedbeni sporazum, v katerem bo med drugim natančno opredeljeno, kaj bo avtocestni policiji ponudil Dars. Kot pojasnjuje vodstvo Darsa, pogovori tečejo – na eni strani o sofinanciranju prevoznih sredstev, na drugi strani pa o zagotavljanju logistike, denimo prostora na avtocestnih bazah in nekdanjih cestninskih postajah.

Zaradi avtocestne policije bo nadzor učinkovitejši, stalnejši, trajnejši, pa tudi večstranski, je potrdil tudi vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije **Andrej Jurič**. Spomnil je, da so lani sprejeli na policiji okoli 200 novih kandidatov za policiste, zato pričakujejo, da jih bo čez dve leti okoli 170 na voljo tudi za avtocestno policijo.

Mateja Jordan

S Pahorjem o premagovanju težav, pa tudi o cepljenju

V prvem januarskem tednu je Postojno obiskal predsednik Republike Slovenije Borut Pahor in se sestal z vodstvom ter s člani Civilne zaščite, nato pa se srečal še s predstavniki Bolnišnice, Zdravstvenega doma in Doma upokoencev. Obljubil je, da bo občutke in zaskrbljenost, ki so jih delili z njim, prenesel na odločevalce, saj (kot je poudaril) »bo v finalnem delu epidemije treba zbrati skrajne moči, si pomagati z razumevanjem in s spoštovanjem ter s prijaznim komuniciranjem rešiti problem«.

Kot je povedal Pahor, prihajajo v zadnjih tednih z vseh koncev države vabila, naj se sestane z njimi in prisluhne njihovim prošnjam oziroma nasvetom v zvezi z aktualnimi razmerami. Tako se je na vabilo **poveljnika Regijskega štaba Civilne zaščite (CZ) za Notranjsko Sandija Curka** v četrtek, 7. januarja, srečal tudi s **poveljnikom CZ Srečkom Šestanom** in z **županom Igorjem Marentičem**, nato pa prisluhnil članom štaba. Pogovor je ocenil kot nekakšno »spoved«, v kateri pa ni začutil strahu, le zaskrbljenost. Po predstavitvi epidemioloških razmer v naši regiji in njihovem vplivu na posamezna področja našega življenja se je predsednik zahvalil za iskrenost in strokovnost ter obljubil, da bo vse predloge in informacije prenesel na državno raven. Sogovorniki so poudarili, da bo ob prihajajočih izzivih njihovo delo lažje, »če bodo ukrepi jasneje skomunicirani in bolj dosledni ter če se

Predsednik Borut Pahor se je najprej srečal z županom Igorjem Marentičem, s poveljnikom Civilne zaščite RS Srečkom Šestanom in poveljnikom Regijskega štaba CZ za Notranjsko Sandijem Curkom.

bo okrepilo zaupanje vanje.« Na pripombe, da se majo zaupanje v ukrepe in doslednost njihovega spoštovanja, pa je pripomnil: »Vse to nas bo, upajmo, v finalu soočanja z epidemijo varovalo pred malodušjem.«

Pred Bolnišnico za ženske bolezni in porodništvo se je Borut Pahor srečal še z **direktorjem Aleksandrom Merlom** ter **direktoricama Zdravstvenega doma Ireno Vavovec** in **Doma upokoencev Alenko Curk** kot tudi z nekaterimi drugimi zaposlenimi v omenjenih ustanovah. Z njimi se je med drugim pogovarjal tudi o cepljenju in mogočih strategijah, kako prepričati prebivalce o njegovi potrebi. Po njegovem mnenju bi lahko veliko naredili z zgledi odgovornih, ampak cepiva trenutno še ni dovolj za vse. »Prve so na vrsti ranljive skupine, in nihče si ne želi, da bi kdo rekel, da smo posamezniki prehiteli vrsto,« je poudaril.

Če pa bodo odločevalci menili, da bi s tem lahko prepričali ljudi, bo rade volje sodeloval.

In čeprav se je Pahor odločil, da ukrepov vlade ne bo komentiral, je v Postojni izpostavil pričakovano odpiranje šol. »Želim si, da bi v tem trenutku zlasti na politični ravni dosegli nekaj več razumevanja in sodelovanja. Če se bo razkol poglobljajal, bo to dodatno omajalo zaupanje v sprejemanje odločitev prav v finalu krize, ko ga najbolj potrebujemo. Krizo bomo premagali, o tem ne dvomim, vendar jo moramo premagati skupaj. Želim si, da bi bila prioriteta vlade pri odpiranju javnega življenja prav odpiranje šol,« je poudaril. Vsem, ki se v prvih vrstah »bojujejo za zajezitev virusa«, pa se je zahvalil za izredno zavzeto delo, solidarnost in profesionalnost.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Pene na Malenščici niso nevarne

Skrb zaradi kakovosti vode je odveč, mirijo po jesenskem pojavu pen na Malenščici na Kovodu. Kot vzrok navajajo dolgotrajno deževje, ki spodbudi naravni proces nastajanja pen. Tveganje morebitnega onesnaženja so izključili že ob prvem vzorčenju.

Pene na Malenščici so se pojavile 2. oktobra in vztrajale ves čas deževnega obdobja, kar celih sedem tednov. Po krajšem sušnem obdobju so sicer za nekaj dni izginile, a so se sredi novembra po prvem intenzivnem naliivu znova pojavile.

Pojav ni nov, pojasnjujejo na Kovodu, saj so penjenje na tej lokaciji opazili že večkrat v preteklosti. Kljub temu so že takoj ob prvem pojavu pene pri merilni postaji ARSO na Malenščici (v neposredni bližini zajetja Malni) odvzeli po

Pene na Malenščici so vztrajale ves čas deževnega obdobja.

posvetu s strokovnimi službami Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano več vzorcev vode. S poostrenim nadzorom so želele izključiti morebitno kemijsko onesnaženje. »To tveganje je bilo izključeno že v prvem vzorčenju, drugo pa je dokazalo, da gre za naravni proces. Zaključno poročilo navaja kot vzrok penjenja skupek naravnih spojin ogljika, vodika in kisika,« pojasnjujejo na Kovodu in dodajajo, da posameznih snovi ni mogoče identificirati, »ker je v naravi ogromno različnih vrst dreves ter posledično listja in plodov. Vsaka od navedenih snovi je prisotna v tako majhni količini, da merilniki tega ne zaznavajo.«

Pri vzorčenju vode so poleg fizikalnih in kemijskih parametrov ter mikrobiologije sicer preverili še ortofosfat in celotni fosfor. Ugotovili so, da pena ne predstavlja tveganja pri oskrbi s pitno vodo iz vodarne Malni.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv Kovoda.

Radmila Bulatović

Dobro je, da opazuješ prostor okoli sebe in intervjuvanca pozorno spremljaš. Tako lahko ujameš določene značilnosti, ki na koncu nekoliko obogatijo predstavitev osebnosti. To je zdaj nemogoče, saj so se vsa srečanja preselila na videokonference. Tokrat me je na drugi strani računalnika pričakala Radmila Bulatović, dr. med. Medtem ko sem se ukvarjal s slušalkami, je črnolaso dekle potrpežljivo sedelo v sobi, ki se je kopala v naravni svetlobi. »Trenutno sem na bolniški, zato sem si lahko vzela čas, sicer ne vem, če bi mi uspelo,« je dejala. Bila je tako rekoč na prvi bojni črti. Pomagala je drugim in s tem tvegala svoje zdravje.

»Pri meni je bil lažji potek, brez vročine, samo z utrujenostjo in bolečinami v mišicah. Trenutno sem brez okusa in vonja,« je obrazložila. Prebolela je covid-19. »Sem prišla s kroženja na infekcijski kliniki. Bila sem en mesec v urgentni ambulanti v Ljubljani. Moram jih res pohvaliti, da imajo zelo dobro organizacijo dela.« Jasno je bilo, da bova govorila o njenem poklicu, saj je v tem obdobju v ospredju našega vsakdana. »Zdravniki, sestre, vsi so že zelo utrujeni. Ne jamram, ampak je res tako. Če kdo zboli, je takoj nadomeščanje z drugim. Ta je lahko cel dan v službi in še nadaljuje za kolega. To je zdaj problem, ker tudi mi zdravniki in sestre zbolevamo. Upam, da bo s cepljenjem tega manj.«

Rodila se je v Banja Luki. Med študijem medicine je ugledala Borisa, bodočega moža. Boris je bil rojen prav v Postojni. »Spoznala sem ga na Medicinski fakulteti v Banja Luki, tam je študiral stomatologijo.« Tu sta si ustvarila družino, ki jo dopolnjujeta dva otroka. »Leta 2014 sem prišla v Slovenijo, hitro sem naredila nostrifikacijo. Profesorji so bili tako v redu, da so sprejeli, da odgovarjam v srbohrvaščini. Začela sem pripravništvo, v tem času sem se učila slovenščino.« Znanje očitno dobro srka, saj je jezik hitro usvojila. »Imela sem srečo. Moja tašča in njen brat sta se veliko z mano pogovarjala. Dogovor je bil, da se samo v slovenščini pogovarjamo, da se čimprej naučim. Slovnico sem se učila iz knjig, ki so bile za izpit. S kolegicami na pripravništvu sem se zmenila, da me vsakič popravijo, če nekaj ni v redu. Sprva jim je bilo neprijetno.« A jih je na koncu prepričala o nasprotnem, in izpit opravila s štirico, »s petko po mojem samo Slovenci opravijo.«

Čeprav se Postojna z Banja Luko po velikosti ne more primerjati, Radmila pravi, da ji je zelo všeč. »Meni ta klima veliko bolj odgovarja. Ko je tam poletje in 30 stopinj, se čuti, kot da jih je 50. V Postojni pa ta veter, ki stalno piha, je tudi poleti

ugoden. Zime so pa takšne, da se z leti navadiš.« Govorila sva o prijetnih sprehajalnih poteh, ki jih v občini ne manjka. Prepričana je, da je Postojna več kot primeren kraj, kjer se da preživeti epidemijo. »Ta del Slovenije je veliko bolj prijazen kot recimo Ljubljana. Vsi so malo narazen. Hiše so tako narejene, da ima vsak malo svojega dvorišča.« Vsak ima svoj prostor in vsak ima svoj mir.

Radmila bo obogatila naš manjkajoči kader družinske medicine.

Obogatila bo naš manjkajoči kader družinske medicine. Specializacijo opravlja v eni od ordinacij Skupinske prakse na Vrhniki. V zadnjem letu dni se je obravnava bolnikov nekoliko spremenila. »Po eni strani nimamo toliko ljudi v čakalnici, po drugi strani jih je pa toliko več, ki te kličejo in ti pišejo. V naši ordinaciji se zelo trudimo za paciente. Smo tako naravnani, da na vsak klic odgovorimo.« Poudarja, da je skrb za bolnike vedno na prvem mestu. »Mi se trudimo, res se trudimo. To lahko povem za vse kolege, za vse sestre. Ni takšnega, ki bi delal v medicini, da je ne bi imel rad.«

Ko ji življenja ne diktira služba, so pomembne družinske obveznosti. Z možem Borisom vzgajata dva živahna fanta in že razmišljata o

njnji prihodnosti. »Vrtec imamo blizu, je izjemno dober. Vse vzgojiteljice, vse osebe vrtca je odlično. Moja dva sta kar zadovoljna, ker sta menjala vrtec. Pred tem smo nekaj časa živeli v Ljubljani. Za majhne otroke je Postojna odlično mesto.« Ko bosta večja, bi si zanj želela več raznolikih športnih aktivnosti. Upa tudi na izgradnjo bazena, ki naj bi vendarle nastal čez nekaj let. Družino za zdaj navdušuje park, kjer »smo skoraj vsak dan. Park za pošto je odličen. Tam imam največ mira. Vsa igrala, cel park je narejen tako, da je otrokom prijazen.« Pogosto se sprehodijo tudi do železniške postaje, »moji obožujejo vlake. Tisti vlak tam je sanjski.«

»Tašča živi na Prestranku. Ona nam ogromno pomaga. Če nje ne bi bilo, ne vem, kako bi vse izpeljali. Moji starši so daleč.« Na srečo pa ne predaleč za obisk, a slaba epidemiološka slika je te stike preprečila. V Banja Luko se ni vrnila že več kot leto dni. »Sem postala kar malo nostalgичna. Pogrešam družino, starše, sestro in brata, svoje prijatelje s fakultete. Ostalo pa se nadomesti.«

V Postojni je sicer zadovoljna. »Vse teče v svojih tirih. Končujem specializacijo, verjetno bom ostala na tem delovnem mestu. Mož je zasebni zobozdravnik, otroka rasteta. Bomo videli, kaj nam življenje prinese.«

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Prostovoljno gasilsko društvo Studeno

Tradicija gasilstva v Podgori je dolga, saj bo PGD Studeno praznovalo prihodnje leto 120 let delovanja.

Od ustanovitve do zatona v poznih petdesetih

Ob ustanovitvi leta 1902 se je društvu pridružilo 36 članov; prvi načelnik je postal Ivan Štrukelj, njegov namestnik pa Franc Simšič. Pri ustanovitvi je pomagal nadzornik Matija Petrič iz Postojne, ustanovna člana sta bila še Franc Zorman in Lovrenc Furlan. Mesto tajnika in blagajnika sta si razdelila Mihael Mežan in Štefan Rihar. Z rednimi vajami so pričeli takoj, kar je lepo razvidno in dokumentirano v zapisnikih sej. Ti obsegajo prvih 24 let delovanja. Kasnejši zapiski žal ne obstajajo. Po pripovedovanju starejših krajanov se je društvo razvijalo vse do 2. svetovne vojne, nato je moralo – kot vsa društva na Primorskem – prenehati delovati. V letu ustanovitve je bila na Češkoslovaškem izdelana ročna sesalna brizgalna črpalka, ki je terjala uigrano 4- do 6-člansko ekipo in konjsko vprego. Izdelanih je bilo le deset primerkov. Brizgalno je gasilsko društvo kupilo leta 1904 na obročno odplačevanje, v uporabi je bila do leta 1960. Takoj po vojni je društvo zopet zaživelo. Gasilci so zgradili stolp za sušenje cevi, nabavili sodobnejšo opremo in sodelovali pri vseh domačih in širših prireditvah. To je bil hkrati tudi čas veselja, vaških zborov in druženj ob vaških »vestirengah«.

Iz temnega obdobja v novo organizirano društvo

V obdobju med 1952 in 1958 je bilo v Studenem nadpovprečno veliko nepojasnjenih požarov in tudi namigovanj, da so z njihovim nastankom povezani gasilci, kar je prispevalo v njihovih vrstah k razdoru. Društvo je prenehalo delovati in to je vplivalo na celotno družabno življenje vasi. Gasilsko opremo, vključno z motorno brizgalno, so odpeljali v podjetje Javor v Belskem. To je leta 1972 ustanovilo Industrijsko gasilsko društvo in njegovo jedro so tvorili nekdanji studenski gasilci. Gasilski dom je iz leta v leto vidno propadal. S pomočjo Gasilske zveze Postojna, podjetja Javor in ob vztrajnosti KS Studeno se je začela leta 1985 njegova prenova. S prostovoljnim delom, z novo nabavljeno opremo in novim elanom se je začela tudi prenova PGD Studeno. Uresničila se jim je želja o društvenem praporu, začetku dozidave prizidka gasilskega doma in kombiniranem gasilskem vozilu z vso opremo, za kar je bila zaslužna GZ Postojna. Velik del sredstev za gradnjo prizidka so zbrali na organiziranih vese-

Operativna ekipa PGD Studeno med usposabljanjem.

licah, pomagala pa so tudi večja podjetja in KS. Gradnja se je pričela leta 1992, ob devetdesetletnici društva.

Društvo danes

PGD Studeno pokriva KS Studeno (Lohača, Strmca, Studeno) in KS Bukovje (Belsko, Bukovje, Gorenje, Predjama); v njih je dobrih 1000 prebivalcev. V zadnjih letih ima med 10 do 15 intervencij letno. S požari v naravi in na objektih, prometnimi nesrečami, tehničnimi reševanji in z ostalimi nepredvidenimi dogodki se spoprijema 32 operativnih članov. Ti razpolagajo s štirimi vozili. V zadnjem obdobju so jih večkrat aktivirali tudi za pomoč ekipam nujne medicinske pomoči. Prav tako so se odzvali pri večjih požarih v industrijski coni Veliki Otok, v postojnskem podjetju Excelza, veliki prometni nesreči pri Razdrtem in nekaj požarih na širšem kraškem območju. Poveljnik je **Peter Rot**. Ta skrbi tudi za usposabljanja v okvirih društva, GZ Postojna in GZ Slovenije. Predsednica društva **Klara Klemen** je povedala, da šteje enota 97 članov. Ob 32 operativnih je še 37 ostalih aktivnih članov, 17 mla-

dincev in 11 pionirjev. Poleg 10 veteranov imajo tudi nekaj podpornih članov. Društvo organizira vsako leto v začetku aprila čistilno akcijo in skrbi za brezhibno delovanje gasilnih aparatov v obeh KS in podjetjih. Med družabne dogodke spadajo gasilska tekmovanja, gasilski reliji in tekmovanja gasilskih vozil. Na njih je njihova ekipa zmagala zadnji dve leti zapored. V mesecu požarne varnosti pripravijo v obeh podružničnih šolah predavanje o požarni varnosti. Vsako leto organizirajo v čast svojega zavetnika sv. Florijana na začetku maja gasilsko mašo.

Tekmovanje starih ročnih brizgaln

V letu 2019 so prav na pobudo PGD Studeno prvič izpeljali tekmovanje starih ročnih brizgaln – potekalo je pri kozolcu topolar v Belskem. Lani je zaradi znanih razmer odpadlo, a upajo, da ga bodo letos lahko organizirali in ponosno tekmovali s svojo leta 2007 popolnoma obnovljeno brizgalno. Na ogled je v zastekljeni vitrini njihovega gasilskega doma.

Besedilo: Marino Samsa; fotografiji: arhiv društva.

Ekipi PGD Studeno na tekmovanju starih ročnih brizgaln leta 2019.

Andreja Razpet Zupančič

Več ljudi bolj kot njen obraz pozna njen glas, njeno glavno delovno orodje in včasih tudi orožje – tako v službi, ki jo je opravljala z veliko zavzetostjo, kot v letih počitka, ki jih zapolnjuje tudi s služenjem skupnosti. Prva miličnica v Postojni ne dovoli, da bi jo udobje uspavalo.

V miličniški uniformi se je s pokojnim kolegom prvič sprehodila do Postojnske jame 15. septembra leta 1978 in tega, pravi, ne bo nikoli pozabila. »Nerodno mi je bilo, da bi se kar v luknjo skrila. Ko sva šla mimo nekdanje restavracije Jadran, pred katero je bilo vedno polno moških, ki so pili pivo, so za mizami vsi onemeli in me gledali kot vesoljca,« pripoveduje v smehu. Kasneje je bilo žensk v takratni milici vse več in danes se policistkam nihče več ne čudi. Bistveno drugačen je tudi odnos ljudi do policistov, in obratno. »Stiki so bili včasih veliko bolj osebni. Ko sem bila na terenu, sem poznala vsako hišo, vedela sem, kako dihaajo,« se spominja časov, ko je delala na Košanskem.

Ponosa na svoj poklic ne more skriti. »Včasih je bilo biti miličnik poslanstvo, danes pa je to služba,« pravi. Na vprašanje, ali je bil po-

klic tudi bolj spoštovan, ustrelili kot iz topa: »Ja, definitivno! Razmere so bile drugačne, klima je bila drugačna, več je bilo spoštovanja in manj papirologije. Če te danes pokličejo zaradi nasilja v družini, sledijo odločba, kazni, prepoved približevanja. Takrat smo se najprej pogovorili, opozorili in po potrebi zagrozili in šele naslednjič, če se je dejanje ponovilo, kršitelja odpeljali na pridržanje. Vse je bolj temeljilo na človeškem odnosu. To smo si lahko privoščili, ker so bili drugačni časi,« se zaveda, saj se je organizacija javnih služb v zadnjih letih očitno precej spremenila. »Veča se število ljudi po pisarnah zaradi raznorodnih analiz, zmanjkuje jih pa na terenu. Danes je zadeva drugače postavljena, tudi v drugih službah, ne samo pri policiji,« opaža. »Včasih sta bila v pisarni komandir in pomočnik, v Kopru pa inšpektor; in če je ta prišel v Postojno, je

že moralo biti nekaj hudo narobe. Ostali smo bili na terenu.«

Po več kot štiridesetih letih v Postojni ji je udobje, ki ji ga nudi mesto, zlezlo pod kožo, a to nikakor ni bila ljubezen na prvi pogled. »Ko sem na dom v Orehku pri Cerknem dobila plavo kuverto z odločbo o razporeditvi na delovno mesto miličnice pripravnice na postajo milice v Postojni, sem se vprašala, *O Marija, kje pa je to???* In ko sem nekega petka, na prosto popoldne vojakov, prišla v Postojno in je bilo vse zeleno, sem v obupu in z besedami *kam sem pa jaz prišla* pustila nahrbtnik pri dežurnem in se odpeljala nazaj domov,« pripoveduje.

Vseeno je zdržala eno leto pripravništva, se nato vrnila v šolo in – čeprav si je želela službo bližje domu (v Tolminu ali Novi Gorici) – ponovno pristala v Postojni. »Srečo sem imela vsaj to, da se je prav takrat ustanovila Uprava za notranje zadeve, sicer bi me najbrž poslali na katerega od mejnih prehodov, kamor so takrat prerazporedili ve-

čino miličnic,« ugotavlja danes. Po nekaj letih službovanja na terenu je ob delu zaključila še študij na Višji šoli za notranje zadeve in kasneje diplomirala na Visoki policijsko-varnostni šoli (današnji FVV), nato pa so jo komunikativnost, gibčen jezik in vodstvene sposobnosti pripeljale na postojnski Operativno-komunikacijski center (OKC). »Stalno delo na terenu mi ni ustrezalo in ko je vodja v Postojni predlagal, da bi bilo delo na takratni interventni številki 92 kot nalašč zame, sem našla službo, ki me je v različnih oblikah spremljala vse do upokojitve.« Vmes se je poskusila tudi kot inšpektorica za promet, a se v tej vlogi ni našla in jo je zelo hitro opustila.

Dobesedno na kožo pa ji je bila pisana naslednja zaposlitev na OKC Generalne policijske uprave v Ljubljani. »Ta preko določene aplikacije spremlja dogajanje po vsej Sloveniji in se vključuje pri vseh odmevnejših dogodkih. V tem delu, tako kot že prej v Postojni, sem res uživala, to je meni dalo življenje, čeprav sem skoraj 22 let delala v turnusu,« se še danes navdušuje. Napredovala je v vodjo oddelka za operativo in kasneje postala pomočnica vodje OKC-ja, a v tem delu ni našla toliko zadovoljstva. Šlo je bolj za kompromis iz praktičnih razlogov, saj sta se s sinom tako lahko skupaj vozila v Ljubljano. A je kmalu našla dodatno delo »za svojo dušo.«

Ko je leta 1999 Policija ustanovila pogajalske skupine za krizne situacije, je izpopolnila znanje in veščine ter z veseljem sprejela tudi ta izziv. V času svojih tedenskih dežurstev se je soočila s številnimi napetimi primeri. Med njimi izpostavlja grožnjo z razstreljivo mostu pri Sežani ali pa zadnji primer iz Ljubljane, ko je moški polil stanovanje z bencinom, spuščal plin in grozil, da ga bo zažgal. Največ je bilo groženj s samomori; ob teh je izpilila komunikacijo in pogajalsko taktiko ter opravljala psihično sicer zelo naporno delo izjemno rada.

Čeprav nerada, se je leta 2014 upokojila, a njeno življenje je še

naprej vse prej kot »penzionistično«. »Država je vame vlagala veliko denarja, zato sem želela s svojim znanjem še komu pomagati, in tako sem se leta 2015 kot prostovoljka priključila Društvu Tvoj telefon,« razlaga. Pri tem delu ji zelo prav pridejo veščine poslušanja in prepričevanja, sploh v zadnjem obdobju, ko je obupanih klicev vse več. »Samo v mesecu in pol drugega vala epidemije smo imeli 18 klicev potencialnih samomorilcev. Danes smo bolj odtujeni in v tem obdobju še omejeni v prostoru, to pa človeka iritira. Lepo bi bilo, če bi našli trenutke za starejše, za sosede; veliko je osamljenih – tudi med mladimi, kjer je veliko komunikacije, in premalo pristnih, osebnih stikov,« meni in priznava, da se je mnoge zgodbe res dotaknejo.

Ravnotežje in odmik od dramatičnih trenutkov išče Andreja v naravi, zlasti v hribih. »Najra-

pot pod noge, saj si je že postavila naslednji pohodniški izziv.

Andreja se rada vrača na Cerkljansko, kjer je skupaj s sestrama odraščala v skromnem, a ljubečem in radosti polnem domu. »Moje otroštvo na vasi je bilo krasno; veliko smo fizično delali in denarja ni bilo, a hiša je pokala od smeha, veselja, druženja. S sinom zdaj poskušava vzdrževati hišo, a hribovite vasi so zelo zapostavljene, v njih ni več življenja, in počasi propadajo.« Postojna ji je z leti postala všeč, saj je odlično izhodišče za njene poti; tukaj živi tudi sin z družino. Z možem rada potujeta in že 10 let ob latino-ameriških taktih odkrivata tudi lepote plesa.

Čeprav si nekoliko po krivici očita, da je podlegla udobju in udobju, se trudi ostati fizično in umsko aktivna, elastična in družabna. »Celo življenje sem brala samo pravne akte, zato sem se vpisala na Univerzo za 3. življenjsko ob-

»Država je vame vlagala veliko denarja, zato sem želela s svojim znanjem še komu pomagati, in tako sem se leta 2015 kot prostovoljka priključila Društvu Tvoj telefon.«

je imam jutra, ko je mir in sliši ptičje petje,« pravi in se že veseli trenutka, ko bo letos na Lovrencu prvič slišala kukavico. Prehodi-la je slovensko planinsko pot in se leta 2018 podala na 900-kilometrski francosko-španski del *Camina*. »Pokojni prijateljci sem obljubila, da bom šla z njo, a jo je bolezen prehitela. To me je žrlo, saj vedno naredim, kar obljubim.« Na pot se je odpravila brez posebnih namenov, a je, kot priznava, na njej pustila vsa obžalovanja in bremena. »Prvič v življenju sem imela čas samo zase in po 14 dneh sem ugotovila, da se začelnjam spominjati že davno pozabljenih stvari.« Izziv ji je prinesel tudi spoznanje, da je najedanje zaradi nekdanih napak nesmiselno. Zdaj že nestrpno pričakuje čas, ko bo lahko ponovno vzela

dobje in izbrala umetnostno zgodovino in angleščino,« še izdaja in se že veseli nadaljevanja.

Kdor pozna Andrejo Razpet Zupančič, ve, da ni strahu, da bi obsedela pred televizorjem. Že predlani se je tako kot pomožna policistka priključila policistom na meji pri delu z ilegalnimi migranti. »To je področje, na katerem nisem nikoli delala, a se rada učim in med mladimi ljudmi sem se dobro počutila. Morda zato, ker sem jim lahko parirala tudi fizično in sem z njimi z veseljem hodila po bistriških gozdovih. Ne bom sedela doma in gledala španske nadaljevanke, čeprav nimam nič proti njim.«

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Izgubljena generacija

Klub študentov občin Postojna in Pivka je pred božični prazniki opravil redne volitve. Novi stari predsednik je postal Benjamin Agić. »Malo so pozabili na nas,« je dejal, ko je opisal življenje študentov v epidemiji. Klub ima sicer veliko načrtov, a so jih bili primorani prilagoditi epidemiološkim razmeram.

»Meni je zelo žal za tiste, ki so zdaj v 1. in 2. letniku. Oni niso doživeli študentskega življenja,« pravi predsednik Kšoppa Benjamin Agić. Ta položaj je prevzel že lani spomladi, ko mu je štafeto predal Miha Inocente. V tem študijskem letu so si konkretno začrtali način, kako privabiti nove člane – »da bi šli v srednje šole, da bi postavili stojnice; da bi se dijaki priključili dijaški sekciji in nato nadaljujejo kot študenti«. Epidemija je zamisel porušila. Študentski klubi so čas izkoristili za ureditev svojih prostorov, Kšopp pri tem ni izjema. Sicer pa Agić pravi, da so imeli lani približno »20 projektov, v 2020 smo jih izpeljali bolj ali manj uspešno«. Kljub temu pa so številni načrtovani dogodki odpadli: med temi so brucevanje, tradicionalno smučanje, veseli december, želeli so izpeljati svojo različico Odprte kuhne. Upa, da bodo letos izpeljali več manjših dogodkov v živo.

Izziv je tudi izobraževanje pod novimi pogoji. Tara Čuk je študentka 2. letnika Pedagoške fakultete. Pravi, da je praksa postala velika ovira: »Če bo še naslednje leto tako, bomo postali diplomirani vzgojitelji brez prakse. Za glavne nastope bi se morali snemati v vrtcu, zdaj pa se sami. Moramo si predstavljati, da imamo pred sabo 20 otrok.

Ocenjeni smo po tem, koliko pohval damo.« Drugod so odpadle laboratorijske vaje, spremenil se je tudi način pisanja izpitov. »Veliko mojih sošolk ima težave z internetom. Če imamo med izpitom izpad povezave, izgubimo en rok.« Izpit zdaj poteka s pomočjo programa, ki zaklene druge funkcije računalnika. Hkrati uporabljajo po dve kameri, ena snema v obraz, druga na telefonu pa v roke. Agić dodaja, da so jim profesorji omejili čas pisanja izpita, s čimer naj bi preprečili prepisovanje.

Kšopp se je v tem času povezal z ilirskobistriškimi in Notranjskim klubom študentov; skupaj so organizirali skupinsko spletno vadbo. Prišli so tudi do zaključka, da imajo študentje malo odpora do spletnih dogodkov. Veliko časa presedijo pred računalnikom, zato si ne želijo še dodatnih ur na spletu. Klub zdaj napoveduje spletne koncerte v podporo lokalnim ustvarjalcem; podrobnosti bodo objavili na svojih komunikacijskih kanalih. Še do konca meseca pa se lahko prijavite na nagradni literarni natečaj za poučno zgodbo o skrbi za naše okolje in naravo, ki poteka v sodelovanju s Kovodom.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Kšoppov arhiv.

Nazaj v šolo

V začetku leta se je del otrok vendarle vrnil v šolske klopi. Večina je pogrešala svoje prijatelje, z zadovoljstvom so jih sprejeli tudi učitelji. Sporočajo, da sledijo navodilom za preprečitev okužbe s koronavirusom in svarijo, da šolarje čaka trdo delo. Za otroke in mladostnike v Vzgojnem zavodu Planina se do sredine januarja ni veliko spremenilo. Z dobro organizacijo so zagotovili varen potek dela. V prejšnjem tednu pa so tudi v zavodu izbruhnile okužbe.

»V torek, 5. 1. 2021 je bil za vse nas – učence, učitelje in ostale zaposlene – radosten dan. Vsi smo bili veseli, da se končno vidimo,« je z veseljem sporočila ravnateljica **Osnovne šole Miroslava Vilharja Mateja Modrijan**. V šolske klopi so se vrnil skoraj vsi učenci prilagojenega programa in dobra polovica učencev posebnega programa. Ravnateljica dodaja, da je slednje »razumljivo, ker so to učenci s pridruženimi boleznimi, in se ne želijo izpostavljati morebitni okužbi«. Sicer še naprej vestno sledijo navodilom za preprečitev okužb.

Doma so se dobro naspali, a pogrešali prijatelje

Vodja aktiva učiteljev prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom Nika Mikulčič je prepričana, da bodo le z ukrepi poskrbeli, da otroci v šolskih klopi tudi ostanejo. »Vsak oddelek je zase svoj mehurček, med oddelki ni nobenega mešanja in združevanja. Na matični šoli imamo tako 6 oddelkov, na dislocirani enoti na Osnovni šoli Antona Globočnika pa 3 oddelke.« Da bi zmanjšali menjave učiteljev, so ti prevzeli tudi jutranje varstvo in podaljšano bivanje. Večina prevoznikov poteka po ustaljenem urniku, učencem so zagotovili malico in kosilo.

Učitelji in tehnično osebje so se dan pred vrnitvijo šolarjev testirali, a Mikulčičeva opozarja, da »kadrovskih rezerv žal nimamo. Če bo zbolel kateri od učiteljev ali se odločil za varstvo svojih otrok, bomo imeli z nadomeščanji težave.« Otroci so se veselili vrnitve v šolo, svojih prijateljev dolgo niso videli. »Najbolj sem pogrešala sošolke, ker vedno skupaj delamo naloge in ustvarjamo,« je dejala **Adea**. Po odzivih sodeč, so se šolarja na daljavo razmeroma dobro navadili. **Nejcu** je bilo všeč, »ker sem se bolj naspal in ker je imel učitelj lepo ozadje na Zoom-u«. **Kaja** si je z veseljem sama pripravljala zajtrk in bi raje ostala doma, ker ima »več časa za druženje z domačimi«. Družinske vezi so utrjevali tudi njeni sošolci in sošolke.

Šolarje učencev s posebnimi potrebami je svojevrsten izziv. Na pouk na daljavo so bili boljše

V šoli je zanimivo tudi skupno ustvarjanje s prijatelji. Veselje je še večje, če so rezultat sodelovanja sladke dobrote.

pripravljene kot lani spomladi, kljub temu so učitelji veliko časa posvetili učenju uporabe računalniške opreme. Utrjevanje že predelane snovi ni predstavlja večjih težav, zapletlo se je pri usvajanju nove učne snovi. »Pri tem so mlajši učenci potrebovali bistveno več spodbude in pomoči staršev, saj je njihova samostojnost šibka. Starši pa žal nimajo potrebnih znanj, kako snov približati svojim otrokom, kar je povsem razumljivo.« Morali so prilagoditi količino snovi, kljub temu je pridobljeno znanje šibko. »Učenci potrebujejo takojšno povratno informacijo, kaj je prav in kaj ne, veliko spodbud in pohval, da pri svojem delu vztrajajo,« še pojasnjuje Nika Mikulčič.

Učitelji so pri šolarjih opazili napredek pri samostojnem delu, kljub temu pa zaznali tudi očiten »upad znanj in veščin, predvsem na področju koncentracije in pozornosti, motivacije za učenje, fizične kondicije in gibalnih sposobnosti«. Zdaj bodo skušali povrniti rutino, ki jo »učenci s posebnimi potrebami za uspešno učenje nujno potrebujejo. Predvsem pri mlajših učencih je to bistvenega pomena za usvajanje učne snovi.« 19 učencev »obiskuje oddelke posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Prav ti so v letošnjem letu dobili nove prostore na nadomestni lokaciji, in sicer na Osnovni šoli Antona Globočnika.« Kar 42 otrok pa imajo v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Šolarji niso zgolj iz postojnske občine, prihajajo še iz občin Cerknica, Bloke, Pivka in Divača.

Dobra organizacija v Vzgojnem zavodu Planina

Med prvim valom se je zdelo, da na področju izobraževanja vlada zmeda. V Vzgojnem zavodu Planina so se v tem času veliko naučili in se na

tekoče šolsko leto dobro pripravili. **Ravnateljica dr. Leonida Zalokar** je sredi januarja, ko smo pripravljali ta članek, povedala, da pouk poteka »nemoteno tako v programu osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom, srednješolskem in vzgojnem programu. Pri pouku so vsi učenci in dijaki.« Sprememb pri učnem načrtu in individualiziranem programu nimajo, seveda pa upoštevajo predpisane ukrepe.

Otroci in mladostniki so nastanjeni »v matičnih vzgojnih skupinah, ki delujejo po načelu družinske vzgoje,« pojasnjuje ravnateljica. Žal so z epidemijo odpadle številne zunanje dejavnosti. Zato jih nadomeščajo »popoldanske dejavnosti na zunanjih površinah zavoda ter v neposredni okolici«. Pravi, da so mladi sprejeli tako imenovano novo realnost brez večjih težav. »Za vikende in počitnice odhajajo domov. Po vrnitvi v zavod jim izmerimo temperaturo in se pozanimamo o eventualnem druženju v času, ko so doma.« Sicer pa staršem svetujejo o uporabi zaščitnih sredstev in pomenu samoizolacije.

»V času, ko ni deloval javni potniški promet, smo organizirali zavodski prevoz za vse tiste otroke in mladostnike, katerih staši niso imeli lastnega prevoza. Zavodska kuhinja deluje celotno obdobje nemoteno. Še vedno pripravljamo tudi hrano za zunanje koristnike, ti jo prevzamejo pred vhodom v jedilnico.«

V preteklem tednu so v zavodu izbruhnile okužbe, a so takoj ustrezno reagirali in jih omejili. Okuženi otroci so v času bolezni nastanjeni v karanteni. Zalokarjeva je vesela, da imajo na pristojnem ministrstvu po potrebi vedno in v vsakem času pravega sogovornika.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Z novo naložbo v tretje desetletje

Podjetje Hidravlik servis, d. o. o. je v lanskem letu dopolnilo dvajset let delovanja. Vstop v tretje desetletje bo zaznamovalo s pomembno naložbo – z novo poslovno zgradbo za servisne dejavnosti, ki bo dobra odskočna deska za uresničevanje še bolj smelih poslovnih načrtov in dodatno zaposlovanje.

Dejavnost podjetja Hidravlik servis je na začetku temeljila predvsem na servisih dvigal, platform, hidravličnih komponent in proizvodnji lažjih nadgradenj na tovornih vozilih. Kmalu je dejavnost razširila s prodajo dvigal, dviznih platform in ostalih hidravličnih komponent, v letu 2002 pa pridobilo še zastopstvo za hidravlična dvigala Fassi in proizvajalca ploščadi Iteco. Izkušnje in dobre reference si je pridobilo z zahtevnejšimi montažami in nadgradnjami na tovornih vozilih za slovenske in tuje naročnike, predvsem iz držav nekdanje Jugoslavije, ter s proizvodnjo dvigalnih in transportnih naprav.

Direktor **Damijan Černjač**, sicer doma iz Zagona, razkrije recept za uspešno dvajsetletno poslovanje v zelo strnjeni misli: »Pri nas beseda velja! Pošteno delo, kakovost izdelkov in storitev ter hiter odziv so poročilo za obstoj in razvoj podjetja. Zato se stran-

ke vračajo, dobre reference nam odpirajo poti do novih kupcev in trgov.« Seveda pa na videz enostaven recept terja predano, odgovorno in kakovostno delo celotnega kolektiva ter preudarno vodenje podjetja, ki je nastalo tako rekoč iz nič. Lastniki in ustanovitelji podjetja – poleg direktorja Černjača imata tretjinska lastniška deleža še **Jože Matičič** iz Planine in **Roman Čuk** iz Dilc – podirajo tudi pravilnost starega reka, da »v španoviji še pes crkne«. V dvajsetih letih med njimi namreč ni prišlo do razhajanj glede ključnih poslovnih odločitev in vizije podjetja.

Svojo dejavnost – s poudarkom na servisnih storitvah – je začelo podjetje v najemniških prostorih Gozdnega gospodarstva Postojna. Ob širjenju poslovanja so se lastniki čez nekaj časa odločili za naložbo v lasten objekt – ob Tržaški cesti 87 b, kjer je sedež podjetja. Zaradi povečanega obsega dela so se zatem odločili še za nakup objekta

Podjetje Hidravlik servis je 20-letnico svojega delovanja zaznamovalo z novo naložbo – s poslovno stavbo za servisne dejavnosti.

v Hruševju, vendar je oddaljenost (čeprav v kilometrih ne tako zelo velika) predstavljala za nemotene procese dela težavo. Zato so jo oddali v najem.

V podjetju je trenutno zaposlenih 16 ljudi, pretežno s Postojnskega, nameravajo pa se še kadrovske okrepiti. V lanskem letu kljub kronakrizi proizvodnje niso ustavili. Iz časa pred epidemijo so imeli namreč večja naročila, ki so jih morali izpolniti, seveda ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov za zdravje zaposlenih in poslovnih partnerjev. Tudi v letošnjem letu ne občutijo posledic epidemije, naročil in povpraševanja jim ne manjka. Slednje se povečuje, še zlasti za servisne

storitve. »Dober servis in odzivnost sta vse pomembnejša dejavnika za zadovoljstvo strank. Mi smo odzivni tako rekoč 24 ur na dan,« pojasni Černjač.

Dvajsetletnice podjetja zaradi omejitev sicer niso mogli obeležiti, so jo pa zato pomembno zaznamovali z novo naložbo. Na zemljišču, kjer je stavba s sedežem podjetja, je namreč zrasla nova lična poslovna stavba, ki bo prvenstveno namenjena servisnim dejavnostim. Naložbo so financirali brez državne ali evropske pomoči.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Hidravlik servis.

Še vedno preveč odvrženih papirnatih robčkov v naravi

Lani aprila smo na pobudo dr. Janeza Mulca, mikrobiologa iz Postojne, v našem časopisu že pisali o problematiki odvrženih papirnatih robčkov v naravi. Nedavno se je s prošnjo za objavo ponovno obrnil na nas in nam poslal fotografije ter ob njih zapisal, da je narava okoli našega mesta na priljubljenih sprehajalnih poteh (predvsem na bližnji Jelovico in Pečno reber) žal še vedno prepolna odvrženih papirnatih toaletnih robčkov.

Ne samo, da ne sodijo v naravo in jo onesnažujejo, temveč so lahko tudi nevarni, saj so polni mikrobov, zlasti bakterij in virusov. Tokrat pa so se jim pridružile še odvržene maske, tu in tam se najdejo celo plastične rokavice.

Tudi če z njimi ljudje ne pridejo v neposreden stik, jih pogosto najdejo psi in divje živali, saj jih privabi zlasti vonj. Nadalje še navaja, »da se na ta način lahko vzpostavi t. i. reverzna zoonoza – patogen mikrob se prenese s človeka na živali«. Tako je bil ugotovljen celo prenos

novega koronavirusa Covid-19 z ljudi na živali.

Zato je pomembno, da v dobrobit skupnega zdravja na ta način ne razširjamo možnosti okužb.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Janez Mulec.

OKOLJEVARSTVO

Večji doseg, nova podoba in smeli načrti lokalne televizije

Lokalna televizija z novim imenom TV Kolut je svoje meje vidnosti razširila na nacionalno raven, v novo leto pa vstopila s prenovljeno celostno podobo in novo spletno stranjo www.tvkolut.si. Zagnana ekipa ima še veliko načrtov. V pripravi sta že deseti dokumentarni film in nadgradnja televizijskega programa z novimi oddajami.

Sredi lanskega leta je postojnskega ponudnika kabelske televizije in telekomunikacijskih storitev Studio Proteus, d. o. o. prevzelo podjetje A1 Slovenija. Lokalna televizija Studio Proteus zdaj nadaljuje več kot 25-letno tradicijo pod novim imenom TV Kolut – v okviru podjetja Nestko, povezovanje z A1 Slovenija pa jim je omogočilo širitev meja njihove vidnosti na nacionalno raven.

Uredništvo TV Koluta je pod taktirko **odgovorne urednice Alenke Furlan Čadež** v zadnjih letih doseglo kakovostne vsebinske premike na področju informativnega in dokumentarnega programa. Devet rednih sodelavcev z občasno pomočjo študentov pripravlja aktualne vsebine z vseh področij življenja naše in sosednjih občin. Produkcijška ekipa se loteva tudi zahtevnej-

ših projektov na področju video produkcije. Meje premikajo z dokumentarnimi filmi, kar zgovorno potrjuje lanska uvrstitev filmov na Festival slovenskega filma. Film Slovenec, ki je preletel stoletje, pa bodo v februarju prikazali tudi na Dnevih slovenskega filma v Beogradu.

Ekipa TV Koluta se že pripravlja na snemanje desetega dokumentarnega filma. Pri filmski osvetlitvi portreta gradu Haasberg bo sodeloval preverjeno uspešen dvojec – scenarist **Drago Miselj Mef** in režiser **Dušan Milavec**. Film bo sofinanciran v okviru projekta Revitalizacija Gradu Haasberg; Občina Postojna ga izvaja z več partnerji. Premiera filma bo predvidoma v letošnjem juliju na novem kulturnem prizorišču za gradom Haasberg.

Ester Fidel

Popravek

V decembrski številki Postojnskega prepaha smo pri članku Trije milijoni evrov za Pet Pakovo tovarno objavili napačno fotografijo. Na fotografiji je bila nova poslovna zgradba podjetja Hidravlik servis, d. o. o. Napako popravljamo z objavo fotografije Pet Pakovega objekta in z iskrenim opravičilom.

Uredništvo

Nova poslovno-proizvodna stavba podjetja Pet Pak.
Fotografija: Tomaž Penko

Pišem pismo prijatelju

Med 18. in 22. januarjem je potekal Teden pisanja z roko, to je osrednji letni dogodek društva Radi pišemo z roko. Ta o pomenu pisanja z roko ozavešča in spodbuja k njegovi aktivnosti. Pobudi so se pridružili tudi na našem koncu, med drugim v PUM-O Postojna in Klubu upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka.

Letošnja tema Tedna pisanja z roko je pišem pismo prijatelju.

Vsakoletni Teden pisanja z roko poteka že šestič zapored. Pisanje z roko je cenovno najugodnejši način pisanja. Statistični urad pravi, da smo lani za navadni svinčnik odšteli povprečno 75 centov. Poleg svinčnika se potrebuje le še list papirja. Toda namen pobude je predvsem ohranjanje kulture pisanja z roko ter izpostavljanje prednosti takšnega izražanja in hkrati škodljivih posledic pretirane uporabe tipkovnice. Lepa pobuda je bil tudi lanskoletni praznični projekt *Mala pozornost za veliko veselje* v organizaciji DEOS Centra starejših Notranje gorice. Več kot 67.000 starostnikov po celi Sloveniji je v dar prejelo voščilnice. Z ročno napisanim izdelkom jih lahko razveselimo tudi sedaj, po praznikih. Letošnja tema Tedna pisanja z roko je *pišem pismo prijatelju*.

Iz **Kluba upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka** so poslali poziv po šolah in domovih starejših občanov. Predsednica kluba **Edvarda Sajovic** želi, da se ta »spretnost ne pozabi, da vzpostavimo bližino s sorodniki in prijatelji«. Dodaja, da pri njih doma zelo radi pišejo z roko. »Imam vnuke, ki se šolajo na daljavo. Sem jih kar spodbudila.« Klub je lani v podaljšanem bivanju Osnovne šole

Miroslava Vilharja pripravil delavnico. Šolarji so se učili pisanja s trstiko in peresom, »spoznali smo rokopise znanih Slovencev in naredili tudi plakat«. Letos se bodo morali česa takšnega lotiti kar sami doma.

Preverili smo še, kako so Teden pisanja z roko obeležili v **PUM-O Postojna**. **Mentorica Ksenja Sulič** nam je sporočila, da so pri »vsakodnevnih virtualnih skupinskih delavnicah pisali na roko različna sporočila, med pogovorom pa razglabljali o pomenu pisanja ter o prednostih in pomanjkljivostih takega pisanja v primerjavi s tipkanjem«. Tudi program PUM-O poteka na daljavo; trenutno je vanj vključenih 22 udeležencev. Srečujejo se v tako imenovani »virtualni dnevni sobi, kjer imamo najrazličnejše delavnice – ustvarjalne, zaposlitvene in delavnice za krepitev samopodobe. Nekateri udeleženci se redno udeležujejo tudi učne pomoči in skupaj z mentorjem na portalu Zoom utrjujejo učno snov iz sveta matematike, biologije, dendrologije, slovenščine, angleščine in drugo.« K vpisu še vedno vabijo nove udeležence, stare med 15 in 26 let.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Aleksandra Simikič.

Simfonija v lesu

Ob navdušenem ogrevanju dlani na koncertih Postojnske godbe 1808 le malokdo od njenih zvestih poslušalcev razmišlja o izvoru inštrumentov. V ospredju so glasba ter sinhronost in energija godbenikov, ki že dobri dve desetletji sooblikujejo enega najpomembnejših glasbenih sestavov našega prostora. V ozadju, pri tolkalni sekciji, pa je vedno nekoliko zadržan in resnoben mladenič, »oče« vrste godbenih inštrumentov – marimbe, velikega koncertnega bobna, vibrafona, manjših tolkal ..., 30-letni Postojnčan Bogdan Mitkovski. Svojega posluha ne preizkuša le v glasbi, ampak tudi pri ustvarjanju z lesom. Lahko si le predstavljamo, kakšni občutki prevevajo človeka, ko zai-gra na inštrumentu, ki ga je ustvaril sam ...

V današnjem času se zdi pravi privilegij, če se komu srečne zvezde sestavijo tako, da svoje znanje, zanimanja in ljubiteljstvo izpolnjuje tako v službi kot v prostem času. Bogdan poudari, da mu delo v podjetju Profiles prinaša strokovne iz-zive zlasti na področju tehnoloških posodobitev in s tem tudi veliko zadovoljstvo. Že v času študija je tam opravljal prakso, po diplomi na Bio-tehniški fakulteti leta 2014 je sprejel ponujeno priložnost za stalno zaposlitev. Lesarstvo sicer ni bila ljubezen na prvi pogled, saj se je po gimnaziji najprej vpisal na gradbeno fakulteto. Vendar je spoznanje o edini pravi izbiri – lesarstvu prišlo zelo hitro. Njegovo zanimanje in veselje do študija so potrjevali tudi rezultati, saj je bil vsako leto najboljši študent letnika.

V osnovni šoli je obiskoval glasbeno šolo v Po-stojni. Igral je violino in po zaključeni 6 letnikih osnovnošolskega programa se je vpisal še na program tolkala. Pove, da je violino izbral pod vplivom starejšega brata. Družina (po njegovih besedah) sicer ni kdo ve kako muzikalična, z bra-tom sta bolj »črni ovci«. Med šolanjem je bil član šolskih orkestrrov – godalnega in pihalnega (pri slednjem je igral tolkala), leta 2006 pa se je od-zval vabilu in se pridružil postojnski godbi. Dve leti je bil tudi njen predsednik.

Prvi inštrument – marimbo – je izdelal že v srednji šoli. Do nje je »prišel« po naključju in ga je navdušila tako z izgledom kot zvokom, godba pa tega inštrumenta ni imela. Izvedel je tudi za izdelovalca. Torej je inštrument mogoče izdelati! Lotil se je raziskovanja, branja literature, poskusov, izračunov in seveda dela. Pogojev za delo ni imel; tako je ob Bogdanovi veliki vnemi in vztrajnosti marimba nastala kar v domačem stanovanju (domnevam, da je bila nujna tudi strpnost staršev in sosedov). Z njo je prijetno presenetil tudi godbenike, saj marsikdo ni ver-jel, da mu bo uspelo. Bogdan je lahko zai-gral na »svojem« glasbilu, kar je bila velika motivacija za

Bogdan s svojima velikima koncertnima bobnoma.

nadaljnje delo. Tako se je lotil še drugih inštru-mentov za godbo – od malega bobna in raznih drugih manjših tolkal do velikega koncertnega bobna, vibrafona ... V društvenih prostorih je do-bil manjši prostor; v njem je lahko delal nove ter popravil stare in ostalo opremo.

Dober glas se je hitro širil, oglašali so se zainteresirani naročniki – posamezni glasbeniki, profesorji, godbe in glasbene šole. Kupil si je svoj prostor – garažo in jo preobrazil v svojo malo ustvarjalnico. Vsako glasbilo je unikatni izdelek, zato pri tem delu niso v ospredju količine. Inštrumenti so v večini izdelani iz kakšnega eksotičnega lesa, po-

gosto pa kombinira z aluminijem in nerjavečim jeklom. Izdeluje tudi lesena stojala za note, šatulje za nakit, bratu je izdelal lesen fotoaparata ... V zadnjem obdobju je v ospredju sicer družina, zato so (bolj kot inštrumenti) aktualni kosi pohištva za stanovanje in razni pripomočki za otroka.

Epidemija ga ni oropala ustvarjalnosti, vendar pogreša vaje in koncerte godbenikov. Zagotovo pogrešajo koncerte tudi poslušalci, in le upamo lahko, da jim kmalu prisluhnemo »v živo«.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: osebni arhiv Bogdana Mitkovskega.

ŠKLJOC, ŠKLJOC

Pogled ob koncu tedna

Sobotno popoldne. Čakam v vrsti pred banko-matom ob vhodu v našo banko v središču Postojne in ne morem si kaj, da me ne bi zbo-del in zabelel pogled na koš, prepoln smeti in odpadkov.

Najprej pomislim na brezčutnost in brezveznost »odlagalcev«, ki so samo dodajali in kopičili odpadke, ne da bi, videč že poln koš, odšli do mnogih bližnjih zabojnikov in bi jih odvrgli tam. Vse prej kot lep pogled za naše lepo mesto. Ne bomo kazali s prstom, v čigavi lasti in pristojnosti je koš ter kdo vse je za njegovo praznjenje in čiščenje odgovoren oziroma zadolžen. Odpadki (kljub nekaterim pomislekom) – preverjeno – niso iz bližnjega gostinskega lokala.

Osrednja stavba v vhomoma v banko in davčno upravo si take podobe ne zasluži, pravzaprav je ne bi smelo biti nikjer. Odgovornost se namreč začne najprej pri vsakem posamezni-

ku, saj bi mu moralo biti mar za lepo urejeno in čisto okolje. Šele potem pridejo na vrsto pristojne komunalne službe ali lastniki, ki morajo skrbeti za redno praznjenje in čiščenje košev.

Besedilo in fotografija: Polona Škodič.

Umirjen pridih prazničnega časa – brez druženj in hrupa

V lanski zgodnji pomladi smo bili prepričani, da bomo v posebnih koronarazmerah živeli dva tedna, morda en mesec ... Toda nevidni sovražnik našega sproščenega, svobodnega življenja in ogroževalec zdravja in življenj se je kar usidral v naš vsakdan. Dnevi, tedni in meseci si, ne meneč se za vse omejitve, sledijo hitro, nas pa ta dolgotrajna preizkušnja vrtinči v razpoloženskih nihanjih. Poleti smo nekoliko zadihali, jeseni nas je zajel nov val in proti koncu leta odplaknil vsako upanje na sproščene, s prireditvami in z druženjem zaznamovane praznike. Minili so dokaj umirjeno in tiho, brez osebnih voščil z iskrenimi stiski rok, objemi in poljubi. Vendar ne neopazno. Prav ta poseben čas je v marsikom prebudil odločnost, da praznike zazna z odprtim srcem in v dlan ujame drobne, a lepe praznične trenutke. Nekateri so bili ustvarjalci, drugi le opazovalci prizorov, okraskov in utrinkov, ki so na vseh koncih naše občine simbolno sporočali, da vedno lahko uzremo luč in častimo Življenje. V fotografski objektiv smo ujeli le nekatere, da jih iztrgamo pozabi časa in jih ohranimo kot svetel spomin na zaključek nenavadnega leta.

Besedilo: Ester Fidel; fotografije: Tomaž Penko.

Majda Colja iz Slavine že vrsto let postavi zunanje jaslice. Tudi lani se je ob poznih decembrskih popoldnevih, ko se je mrak spustil na zemljo, zasvetlil svetopisemski prizor.

V Belskem je mlado in staro združilo moči pri pripravi jaslic.

Na Globočnikovi ulici v Postojni je za novoletno svetlečo opravo drevesa na domačem vrtu poskrbel Ernest Zakarija.

ŠKD Koče se tudi letos ni izneverilo tradiciji. Sredi vasi so prizadevni člani postavili jaslice, druženja vaščanov pa ni bilo.

Zanimive jaslice, ki jih je v Majlontu Pri Martinčkovih postavila Sonja Dolenc, so bile očem nekoliko skrite, a so pritegnile pozornost marsikaterega mimoidočega.

Praznično okrašen Titov trg v Postojni je mati narava v začetku januarja ogrnila s snežno odejo.

Duška in Ferdo Podboj sta z okrasitvijo poskrbela za božično vzdušje sredi Studenega.

Sebastjan Ženko iz Postojne je jaslice na izviran način umestil v lončeno posodo.

Strojniki se predstavljajo na razstavi v knjižnici

V pritličju Knjižnice Bena Zupančiča Postojna predstavljajo svoje raznolike in zanimive izdelke dijaki strojne šole Postojna. Prav zanimiv je pogled ('skozi okna') na reaktivni motor, izdelan s 3D tiskalnikom, na miniaturni CNC rezkar in ergonomski pedala za kolo kot tudi na vrsto kovanih, struženih in varjenih izdelkov tako uporabnega kot dekorativnega značaja.

Knjižnično razstavno dejavnost so tokrat popestrili izdelki bodočih »strojnikov«.

Strojna šola na Postojnskem že štiri desetletja vodi mlade do teoretičnih in praktičnih znanj s področja strojništva. Odkar ji prostore nudi Šolski center Postojna, se vztrajno širi in pridobiva nove programe. Trenutno se dijaki lahko šolajo v programih strojni tehnik, strojni tehnik PTI, oblikovalec kovin – orodjar, avtoserviser in pomočnik v tehnoloških procesih.

Razstava, kakršnih ne vidimo prav pogosto, nas popelje skozi zaključna dela dijakov strojne šole, ki so rezultat tri-, štiri- ali petletnega izobraževanja. Nekatere razstavljene izdelke in prikazane postopke so dijaki v sodelovanju z mentorji izdelali v času pouka, druge pa so oblikovali kot samostojne zaključne izdelke v okviru zaključnega izpita oziroma projektne naloge na poklicni maturi. Nekaj izdelkov sodi po zahtevnosti na najvišjo strokovno in tehnično raven, zato so bili nagrajeni tudi na državni ravni. Razstavljene plakate oziroma panoje, na katerih predstavljajo tehniško dokumentacijo, načrtovanje izdelka, slike izrisov z različnimi programskimi orodji (npr. CREO) in slike končnih izdelkov, izdelanih na različnih strojih (npr. CNC...), dopolnjujejo posamezni na

ogled postavljeni, ročno izdelani predmeti, ki so jih dijaki izdelali v času praktičnega pouka na šoli pretežno v zadnjih dveh letih.

Sicer pa razstava, kot še lahko preberemo v spremljajočem zapisu, »daje priložnost, da se srečamo z aktivnostmi poklicnih področij, na katerih je tehnologija izjemno napredovala, ročno delo pa so v veliki meri nadomestili računalniško vodeni stroji. Ogled dosežkov dijakov ponuja tudi možnost, da osnovnošolci okusijo delček vsega, kar danes pomeni biti *strojni tehnik, oblikovalec kovin – orodjar in avtoserviser*. Sodobna družba namreč kaže vse večjo potrebo po usposobljenih mladih, ki nosijo znanje in veščine s področja strojništva, ter vse večje zanimanje zanje. Ker so prepoznani kot deficitaren poklic, ki je za obstoj in razvoj družbe nujen, imajo dijaki v teh programih pogosto možnost pridobiti štipendijo, po doseženi izobrazbi pa delodajalci kažejo zanje zanimanje«.

Razstavo si je mogoče ogledati do 6. februarja.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv knjižnice.

Nastopi so se iz dvoran preselili na splet

Ob izvajanju pouka so pomemben segment dela glasbenih šol tudi nastopi. Potem ko se je pred tremi meseci na splet najprej preselilo poučevanje, se tam od druge polovice decembra odvijajo tudi različni nastopi. Ti so kljub drugačnosti tudi za učence in učitelje Glasbene šole Postojna (GŠP) pomemben motivacijski element.

Ker si spletne nastope lahko ogleda večje število poslušalcev, **ravnatelj Glasbene šole Postojna Edvard Popit** že razmišlja, da bodo morda v prihodnje, »ko bomo izvajali običajne nastope, te predvajali hkrati prek aplikacij, ki smo se jih v času zapore naučili in se jih še učimo uporabljati. Morda bo to nova pot do večjega kroga poslušalcev.« Istočasno poudarja, da niti spletni koncerti in posnetki niti pouk na daljavo »ne morejo nadomestiti dela v živo. Odsotnost koncertov je v nas dodatno utrdila zavedanje o pomenu neposredne umetniške izkušnje tako za izvajalce kakor za poslušalce.«

Kljub vsem pomanjkljivostim virtualnih nastopov – pogrešajo predvsem neposredni stik z občinstvom, velikokrat jim jo zagode tudi tehnika – pa ravnatelj poudarja, da so spletni nastopi oziroma koncerti trenutno edina možnost, ki jim je na voljo. Zato ta način predstavitve svojega dela z veseljem uporabljajo, kar se je izkazalo zlasti v pra-

Orkester kitar ob izvajanju Mozartove Male nočne glasbe.

zničnih dneh in mesecu januarju, tj. v času, ko so nastopi in koncerti v živo tudi sicer na programu šole. Nadobudnim mladim glasbenikom tako lahko še vedno prisluhnemo na šolski Facebook strani, del nastopov pa je v tem času potekal tudi v živo, v računalniškem okolju Zoom. Na tej strani se predstavljata tudi dve večji zasedbi – **orkester kitar in orkester harmonik z mentorjema Majo Vrbnjak in Mirkom Jevtovičem**. Izkušnje, pridobljene ob preteklih nastopih (dodaja Edvard Popit), kažejo, da »so za splet primerni predvsem manjši in krajši razredni nastopi, medtem ko tako pri pouku kot pri nastopih poseben problem predstavljajo komorna igra in orkestri«. Kljub

temu v januarju že napovedujejo tudi nastop godalnega in pihalnega orkestra ter vabijo k ogledu.

Učenci GŠP so se 18. decembra predstavili tudi na enem od spletnih koncertov slovenskih glasbenih šol. Zavod RS za šolstvo, Zveza slovenskih glasbenih šol, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in Arnes so namreč med 14. in 23. decembrom organizirali niz osmih koncertov v živo; na njih je nastopilo okrog 250 učencev iz 22 slovenskih glasbenih šol.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv Glasbene šole Postojna.

Praznični koncert je bil posvečen štirim velikim skladateljem

Konec decembra se je v Kulturnem domu Postojna odvijal live stream koncertni večer klasične glasbe, tako smo ga lahko spremljali neposredno preko spletne povezave. Zasnovan je bil kot prepletanje glasbenih govoric iz različnih obdobij, napisanih za zasedbo violine in klavirja, ter posvečen štirim velikim skladateljem: Giuseppeju Tartiniju, Alojzu Srebotnjaku, Ludwigu van Beethovnu in Petru Iliču Čajkovskemu. Nastopila sta doma in na tujem priznana glasbenika – violinist Zdravko Pleše in pianist Denys Masliuk.

Glasbena umetnika **Zdravko Pleše** in **Denys Masliuk**, oba izbrušena mojstra klasične glasbe, sta že večkrat nastopala skupaj, med drugim tudi na postojnskem odru, kjer koncertirata že nekaj let zapored. Koncert je organiziralo **Glasbeno društvo Viola** v sodelovanju s **Kulturnim domom Postojna** pod

Koncert Zdravka Plešeta in Denysa Masliuka smo lahko spremljali neposredno preko spletne povezave.

pokroviteljstvom Občine Postojna in Zavarovalnice Triglav. Sodelujoči izvajalci koncerta se zahvaljujejo tudi vsem ostalim, ki so prispevali k njegovi izvedbi. Najprej je izzvenela optimistična, lahkotna in vedra *Sonata v G-duru* Giuseppeja Tarti-

nija – čudovit prikaz skladateljeve bleščeče virtuoznosti in izvirnosti glasbenih idej. Tartini je violini posvetil bogat ustvarjalni opus; izvajalca sta se mu tako poklonila tudi ob 250. obletnici njegove smrti. Koncert se je nadaljeval z Beethovnovi *Sonato za violino in klavir v c-molu*.

Na štefanovo namesto koncerta božično-novoletna oddaja

Lanskoletni božično-novoletni koncert, ki ga na štefanovo že desetletja organizirajo prizadevni postojnski godbeniki in godbenice, se zaradi znanih razmer in ukrepov žal ni zgodil. A godbeniki niso pozabili na svoje zvesto občinstvo. Njihovo decembrsko druženje z njim je potekalo (razmeram primerno) drugače kot pretekla leta. »Srečali« smo se virtualno.

Božično-novoletni koncert se zadnja leta odvije v športni dvorani Osnovne šole A. Globočnika. Letos ga je nadomestila 25-minutna božično-novoletna oddaja, ki si jo je občinstvo lahko ogledalo »v živo« 26. decembra v običajnem terminu na Facebook strani Postojnska godba 1808. Tisti, ki ste oddajo morda zamudili, si jo tam še vedno lahko ogledate. Glasbeni program so sestavljali posnetki lanskoletnega koncerta; vanj so bile vpletene misli in dobre želje, ki so jih poslušalcem prek spleta sporočili **predsednica godbe Sara Lumbar, dirigent Primož Petohleb** in **starosta godbenikov Franko Blažina**. Ampak so nam godbeniki pripravili tudi presenečenje. Kot je v šali dejal dirigent Primož Petohleb, so ti »po več mesecih obrisali prah s svojih instrumentov, malce povadili ter doma posneli vsak svoj del« božične klasike – skladbe *Let it snow!* Ustvarila sta jo Jule Styne in Sammy Cahn.

Lumbarjeva je povedala, da so imeli godbeniki v preteklem letu ob vseh tegobah, ki jih je to prineslo, »vseeno kar nekaj razlogov za veselje.« Medse so sprejeli svež podmladek, na poroki so pospremili svojo članico, razveselili pa so se tudi dveh visokih jubilejev svojih članov. **Baritonist Albert Kobal** je zaokrožil 65 let aktivnega sodelovanja v godbi, še višji, 70-letni jubilej, pa je slavil **Franko Blažina**. Slednji je lani za svoje dolgoletno sodelovanje z godbo prejel tudi naziv častnega občana občine Postojna. Poslušalce oddaje je spomnil, da godba izvaja božično-novoletne koncerte nepretrgoma že od leta 1982. Vsem nekdanjim kapelnikom in godbenikom ter

aktivnim generacijam članov se je zahvalil za podeljeno častno občanstvo, ob tem pa seveda ni pozabil na »Majlontarje« in njihovo desetletja dolgo zvestobo ter »veliko moralno podporo godbi«. V letu, ki se ob zaključku sicer ni izkazalo za tako pestro, kot so godbeniki sprva pričakovali, žal niso izvedli niti enega koncerta, jim je pa uspelo izpeljati nekaj manjših nastopov, pove dirigent Petohleb. Zato si godbeniki želijo, da bi se s svojim občinstvom srečali v živo na katerem od koncertov takoj, ko bo to mogoče.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv Postojnske godbe 1808.

To je ena izmed desetih, ki jih je skladatelj napisal v letih 1801 in 1802 kot kamen preizkušnje za oba instrumentalista. Posvečena je bila ruskemu carju Aleksandru I. in ponazarja bogat notranji svet različnih čustvenih stanj. Izvedena je bila v spomin na 250. obletnico skladateljevega rojstva. Zatem smo lahko prisluhnili glasbi Petra Iljiča Čajkovskega. Znameniti skladatelj ruske romantike, katerega speven bogat skladateljski opus sodi v svetovno glasbeno dediščino, je v dvoranah po celem svetu redno na repertoarju. Čeprav je zasedbi violine in klavirja zapustil relativno skromen opus, je ta napisan izbrušeno. Ob 180. obletnici rojstva skladatelja sta glasbenika odigrala cikel treh skladb z naslovom *Souvenir d'un lieu cher* (*Spomin na ljubo mesto*).

Sklepni del koncerta je zaokrožila

Tretja sonatina za violino in klavir našega rojaka Alojza Srebotnjaka. Pred leti sta jo Zdravko Pleše in Denys Masliuk posnela tudi na zgoščenki s celotnim opusom skladb za violino in klavir in sodi med tehtne skladbe slovenske sodobnejše ustvarjalnosti. Vešče napisana sonatina je ena od zahtevnejših skladb, ki predstavlja našo glasbeno zapuščino tudi na svetovni ravni in se redkeje izvaja. Ob 10. obletnici skladateljeve smrti je bila na odru postojnskega kulturnega doma izvedena prvič.

Če bi bila dvorana polna, bi se gotovo slišali glasni in dolgi aplavzi navdušenih poslušalcev, saj sta si jih za svoj bleščeč nastop oba glasbena umetnika nedvomno zaslužila.

Polona Škodič

Muzej je bil odprt le nekaj dni

Kljub optimističnemu obvestilu, ki so ga obiskovalci spletne strani Notranjskega muzeja Postojna lahko prebrali prvi delovni dan novega leta – to je namreč 5. januarja »prineslo« tudi ponovno odprtje muzeja – so se razmere žal prehitro spet vrnilo v stare kolesnice. V preteklem tednu so se epidemiološke razmere v naši regiji izboljšale in vlada je sprejela sklep, da muzeji spet lahko odprejo svoja vrata.

Že 9. januarja je začel veljati nov *Odlok o začasni prepovedi ponujanja kulturnih in kinematografskih storitev končnim uporabnikom v Republiki Sloveniji*. Muzej je sledil navodilom Ministrstva za zdravje, Nacionalnega inštituta za javno zdravje ter dodatnim ukrepom Občine Postojna za zaustavitev širjenja korona virusa in ponovno zaprl svoja vrata. To pa seveda ne pomeni, da se je ustavilo tudi delo v muzeju. Muzealci se v tem obdobju posvečamo nalogam, ki so tudi sicer skrite očem javnosti, a zato še kako pomembne za naše delo in predvsem delo naših naslednikov – skrbimo za dediščino, jo urejamo, snujemo razstave in druge projekte. Obiskovalce vabimo, da se nam pridružijo tudi na spletu, saj bodo našli nove, času in razmeram prilagojene vsebine. In seveda upamo, da se kmalu spet srečamo v muzejskih razstavnih prostorih na predstavitvi katerega od novih projektov.

Alenka Čuk

KEGLJANJE

Številni športniki in športnice po vsem svetu so bili ali pa še bodo zaradi epidemije prikrajšani za svečane prireditve, na katerih različni mediji, športne zveze in športne institucije podeljujejo priznanja najboljšim v posameznih športnih zvrsteh. Tudi v Sloveniji ni bilo nič drugače, saj so odpadle zanimive slovesnosti v »živo« in pred občinstvom ter bile zanimivo opravljene na daljavo oziroma virtualno. Pri nas so tako že odpadli tradicionalno nogometno druženje NZS, atletsko, košarkarsko ..., prireditve Športnik Slovenije smo gledali le prek TV ekranov. Tudi Kegljaska zveza Slovenije se je odločila za podoben scenarij kot druge zveze in razglasila najboljške kegljače, kegljavke in klube brez fizične prisotnosti tistih, ki si to najbolj zaslužijo.

Za leto 2020 je KZS tako podelila priznanja, pokale in medalje v štirinajstih kategorijah od kadetov do članic. Tudi v minuli sezoni se je **KK Proteus Postojna** izredno izkazal, saj so njegovi člani in članice prejeli kar šest priznanj – eno za prvo mesto, štiri za drugo in eno za tretje. **Največ seveda šteje naslov najboljšega v kadetski ekipni konkurenci, pa tudi drugi mesti Proteusa tako za moški klub leta 2020** (od skupno 29 klubov) **in ženski klub leta** (od skupno 21 klubov) nista zanemarljivi.

Uspešne mlade kegljavke so poročile za trdno prihodnost postojnskega kegljaštva.

Najboljše posamezne uvrstitve postojnskih kegljačev, kegljavk in ekipe KK Proteus za leto 2020: v kategoriji kegljač Slovenije je bil **Igor Čosić** enajsti, med kegljavkami pa **Maruška Ogrizek** štirinajsta. Pri mladincih so se z visokimi mesti zapisali med najboljške slovenske kegljače **Žiga Požar** (6. mesto), **Tine Vidmar** (7. mesto) in **Nejc Požun** (9. mesto), pri mladinkah **Amanda Zalar** (5. mesto) in **Eva Dužnik** (7. mesto) ter pri kadetih **Tine Vidmar** (7. mesto) in **Anže Cej** (10. mesto). Člani so se ekipno uvrstili na 7. mesto, ekipa članic pa na 2. mesto (aktualne državne prvakinja); mladinci so ekipno osvojili 2. mesto in prav tako mladinke. Kadeti so kot ekipa pristali povsem na

vrhu, medtem ko klub ni mel zastopstva med kadetinjami. KK Proteus sta pripadli tudi drugi mesti za moški in ženski klub leta.

V skladu s pričakovanji je KK Proteus Postojna (predseduje mu **Ljuba Ceglar**) trenutno najboljši primorski kegljaški klub in najboljši v Območni kegljaški skupnosti Notranjske. V tem območju sta še dva sosedna kluba – Brest Cerknica in Pivka; prvi se ponaša z najboljšo ekipo kadetinj in drugim mestom kadetov, Pivčani pa imajo najboljšo kadetinjo – Iris Zoran, drugo uvrščenega mladince Denisa Pašiča in še dve tretji mesti.

Besedilo: Brane Fatur; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Prilagoditve se je lahko udeležila le tretjina povabljenih strelcev in strelk.

STRELSTVO

V prvi polovici januarja so na postojnskem avtomatskem strelišču SD Gozdar izpeljali dva konca tedna (od štirih) priprav oziroma izbirnih tekem članske in mladinske strelske reprezentance Slovenije (puška in pištola) za nastop na Evropskem prvenstvu – 10. m. februarja in marca v Lohji na Finskem.

Vabljenih je bilo 18 najboljših strelcev in strelk, vendar je po obveznem testiranju zaradi covid-19 odpadla tretjina: nekateri so okuženi, drugi so ga brez posledic že preboleli. Prisotni strelci in strelke so pred vsakim začetkom priprav opravili obvezno testiranje, nato so dneve od petka do nedelje preživeli v tako imenovanem »mehurčku«. Nastanje-

ni so bili v Hostlu Proteus – prav nad streliščem. Tam jim gredo vedno zelo na roko; vsak dan so vadili na devetmestnem strelišču v Dijaškem domu SGLŠ. Prav med uspešnimi pripravami – na njih ima glavno besedo **Postojnčanka Andreja Vlah**, sicer vodja reprezentanc in selektorica – so izvedeli, da EP na Finskem odpade oziroma je prestavljeno na mesec maj v Osijek (Hrvaška), kjer bo EP tudi na razdaljah 25 m, 50 m in 300 m. Iz naše regije je bila na vadbi prisotna trojica – Jakob Petelinek (SD Cerknica), Jože Čeper (Gornje Ležeče) in najboljša postojnska strelka s pištolo **Denis Bola Ujčić**. Izkušena članica je imela v letu 2020 kljub epidemiji odlično sezono tako z zračno kot malokalibrsko pištolo.

Besedilo: Brane Fatur; fotografija: Polona Sladič.

TAROK

Zaradi pandemije, ki nas vsakodnevno pesti že skoraj eno leto, je bilo v Sloveniji prekinjenih veliko športnih tekmovanj, prvenstev in športnih prireditev oziroma slovesnosti. Zaradi zdravstvenih razmer je bil predčasno prekinjen tudi 15. klubski turnir v taroku; tega že vrsto let uspešno izvaja v restavraciji Erasmus Športno društvo (ŠD) Epic Postojna.

Prav v minulem letu so slavili 20 let plodnega delovanja in ob tej priložnosti podelili 16 priznanj svojim najboljšim tekmovalcem, najbolj delavnim članom in posameznikom za promocijo te miselne igre. V teh letih je na dosedanjih turnirjih nastopilo skupno kar 76 igralcev in igralk (tudi iz drugih regij), najbolj pa se je izkazal **Alojz Markič** s petimi zmagami. Štirikrat je slavil **Bojan Humar**, dvakrat **Stojan Žorž**. V letu 2020 je bilo od 23 krogov odigranih le 13, vsi v prvi polovici leta. Nastopilo je 20 tekmovalcev, predvsem iz bližnje okolice pa tudi Nove Gorice. Najboljši je bil Postojnčan Bojan Humar pred soimeščanko **Simono Bajc** in **Henrikom Semeničem** iz Podnanosa, sledita **Slavko Milavec** in Matej Kraševc. V minulem letu sta na posameznih turnirjih po trikrat zmagala Bojan Humar in **Miloš Pohole**, po dvakrat so slavili trije igralci. Najbolje uvrščeni so iz prijavnin dobili skromne denarne nagrade in praktična darila različnih donatorjev.

Brane Fatur

Ko po kruhu zadiši

Lanskoletno pomanjkanje kvasa v prvem valu koronavirusa je ljudi prisililo k iznajdljivosti. Tako so številni odkrili droži. Med temi je bila tudi Urška Ostanek. Še danes jih pridno hrani in peče razne specialitete. Okoli praznikov je pekla panetone, zdaj se bo lotila še krofov. Urška sicer pravi, da nad drožmi marsikdo hitro obupa, saj te prisilijo v strogo organizacijo časa.

Verjetno bi bilo vredno najprej razložiti, kaj sploh so droži. Gre za nadomestek kvasa, ki ga lahko naredimo kar sami doma. Potrebujemo le vodo in moko, zmes pa pustimo fermentirati. S tem lahko zamesimo pravi kisel kruh, čez lužo bi mu rekli *sourdough*. Tu se recept ne konča, z drožmi lahko nastanejo najrazličnejše vrste pečiva. **Urška Ostanek iz Studenega** pravi, da je svojo ljubezen do droži res sfermentirala med prvim valom koronavirusa, a ne zaradi pomanjkanja kvasa, pač pa zato, ker je bila doma in ker rada peče. Res pa je, da z navadnim kvasom nista ravno na ti. Začetne informacije je dobila od sorodnikov in recept hitro preizkusila. Prvi poskusi niso bili ravno dobri, a je pri tem vztrajala in

trud je bil poplačan. »Prvič, ko sem poskusila ta kruh, mi je tako dišal,« je rekla na tak način, da mi je kar skozi telefonsko slušalko zadišalo. Z malo brskanja po spletu je odkrila številne nasvete, recepte in Anito Šumer. Ta je v kratkem času popularizirala uporabo droži v Sloveniji. »Njena knjiga je učbenik za droži,« je prepričana.

Organizacija časa je ključnega pomena. »Če imaš otroke doma ali hodiš v službo, je kar težko. Kolegice, ki so poskusile, so hitro obupale. To je bolj izziv kot kaj drugega.« Tudi sama vidi, da ji družinske obveznosti vzamejo veliko časa. Droži pa ravno tako zahtevajo dovolj negovanja, a zdaj se je z njihovo fermentacijo že dobro uskladila. »Jaz

Urška je že prava mojstrica peke kruha z drožmi.

Urškina potica z drožmi tudi z izgledom potrjuje, da je kraljica slovenskih tradicionalnih jedi.

zjutraj vstanem, si nahiranim droži. Na začetku sem malo bolj komplcirala, zdaj pa zamesim testo in ga pustim tudi po dvanajst ur. Vem, da vedno tam čaka.« Starejše ko so, boljše so. Njene droži bodo marca praznovale prvo obletnico. Veliko so preživele, pretrpele so tudi 14-dnevni družinski dopust.

Urška se je navadila eksperimentirati z okusi; sedaj je v kuhinji prava igrarica. »Zdaj bom prvič poskusila z domačo moko,« se je pohvalila. V času božično-novoletnih prazni-

kov je pekla panetone. »Jih je bilo enih šest. Prvi so bili malo klavni, a na koncu je uspelo, kot se spodobi. Sem sama naredila pasto iz pomaranč in limon.« Ko sva govorila, pa je pripravila nastavek za krofe. Spet bo dišalo v hiši, pa ne samo po kruhu in krofih, »buhteljni, obožujem jih.« Z domačo marmelado, seveda. Droži priporoča tistim, ki jim kvas ne ustreza in jih tako kot njo navdušujejo kislost, okus in vonj.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografiji: Urška Ostanek.

Mladoletniki brez spremstva polepšali praznike

Že jeseni so nam v oči padli dogodki informativno-kreativne točke Starting Point Postojna, a jih je prehitro odpihnila epidemija. Točka deluje v sklopu projekta Arrival Regions in je podpora priseljencem v Postojni. Tam se srečujejo tudi mladoletniki brez spremstva, ki so v decembru razveselili oskrbovance doma Talita Kum. Izdelali so jim voščilnice in spekli slastne piškote.

Mladoletniki brez spremstva so razveselili oskrbovance doma Talita Kum z ročno izdelanimi voščilnicami in piškoti.

Projekt Arrival Regions predstavlja podporo priseljencem na različnih področjih. Nudijo individualno pomoč ali poskušajo dati smisel birokratskim mlinom. **Tina**

Zorman iz Oddelka za mladoletnike brez spremstva na SGLŠ Postojna izpostavlja, da imajo priseljenci »možnost izdelave podjetniškega načrta v okviru podjetniškega inku-

batorja«. V sklopu projekta pa deluje tudi informativno-kreativna točka Starting Point Postojna. Predlani je nastal prostor za druženje in ustvarjanje ArtCaffe. Ta je bil nekakšno »pridobivanje izkušenj, Starting Point je zastavljen širše«. Medgeneracijsko povezovanje je konec koncev eden izmed njihovih ciljev. »Gre za vključevanje lokalne skupnosti in priseljencev.« Tam se poleg mladoletnikov brez spremstva srečajo tudi repatriirani Slovenci, udeleženci Evropske prostovoljske službe in posamezniki, ki se izobražujejo v Postojni. Starting Point je z dogodki odprt tudi za zunanje udeležence. To pravzaprav spodbujajo, »smo vedno odprti za sodelovanje,« pojasnjuje Zormanova. Nestrpno čakajo na sprostitev ukrepov, da nas znova povabijo, trenutno pa pripravljajo dogodke za priseljence, ki so nastanjeni praktično v skupnem gospodinjstvu. Med temi dogodki so recimo jezikovni tečaji.

Mladoletniki brez spremstva, ki bivajo v dijaškem domu Srednje

gozdarske in lesarske šole, vsako leto izdelujejo praznične voščilnice. Običajno jih podarijo prijateljem, zakonitim zastopnikom in organizacijam, tokrat so jih namenili tudi lokalni skupnosti. Izbrali so najlepši način in razveselili oskrbovance doma Talita Kum. Izdelali so jih na predlog 13-letne Unicefove ambasadorko Ranye Waleed Mugalli Zorman, ki z mladoletniki brez spremstva pogosto sodeluje. Fantje iz Afganistana, Pakistana, Alžirije, Maroka in Egipta so skupaj s strokovnimi delavci Srednje gozdarske in lesarske šole ustvarili barvite in unikatne voščilnice. Nekatere božične motive so postavili v pokrajino oddaljenih dežel. Nastale so tudi takšne, ki se odpirajo z desne proti levi, kot je običajno v arabskem svetu. V Talito Kum niso prinesli le voščilnic, oskrbovancem so spekli kar za dve polni škatli piškotov.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: arhiv točke Starting Point.

Realizacija proračuna 2020 kljub koronakrizi primerljiva s prejšnjimi leti

Leto 2020 je za nami in z njim tudi lanski proračun. Januarja je tako čas za pregled dela preteklega leta. In čeprav je bilo leto 2020 turbulentno na vseh področjih, smo na Občini Postojna po pregledu realizacije proračuna lahko zadovoljni, saj je ta kljub koronakrizi in nepričakovanim odhodkom primerljiva s preteklimi leti.

Odstotek realiziranih odhodkov je visokih 86,38, čemur botruje dejstvo, da so bi izpeljani večinoma vsi večji projekti, ki jih je imela Občina za leto 2020 predvidene. Med njimi so zaključek prizidkov osnovnim šolam – Antona Globočnika v Postojni in podružnične šole Miroslava Vilharja v Hruševju, potrebno omeniti generalno urejanje infrastrukture v Hraščah, ki bo v celoti končano letos v skupni vrednosti nekaj več kot 3 milijone, popolnoma obnovljena in urejena infrastruktura na Volaričevi, Erazmovi in Notranjski ulici v Postojni, pa seveda širitev pokopališča v Postojni. Skupaj z DRI je bila končana izgradnja krožišča na vho-

du v mesto, vzpostavljen je bil sistem za izposojo koles, Občina je zagotovila sredstva za nakup novega rentgena v ZD Postojna...

V celoti so bili izpeljani projekti socialnega varstva, nemoteno smo sodelovali z javnimi zavodi in društvi, katerih delovanje je v večji meri odvisno prav od financiranja s strani občine. Končan je bil večji del projektov, ki smo si jih za prvo leto zadali v participativnem proračunu, kljub epidemiji pa so bile izvedene tudi nekatere občinske kulturne prireditve, med drugim festival Kulturni utrip poletja, pri katerem smo z organizacijo koncertov v prvi vrsti želeli pomagati t.i. industriji srečanj, saj je bila ta med prvimi, ki je s pričetkom epidemije nehala delovati in bo zagotovo med zadnjimi dočkala ponovni zagon. Preteklo leto je v večji meri zaznamovalo tudi delo v Občinskem štabu Civilne zaščite, ki je aktivno deloval že v prvem valu epidemije, še bolj intenzivno pa nadaljeval z delom v jesenskem in zimskem delu. To je le nekaj projektov, ki so dočakali epilog v letu 2020. Med njimi je še množica ostalih, ki so mogoče manjši po vrednosti, pa zato nič manj pomembni.

Sredstva, ki so bila zaradi neizvedenih projektov v času epidemije prihranjena, so bila nato porabljena na drugih področjih. Koronakriza je že od lanske pomladi dalje za proračun predstavljala

nepredviden strošek, ki se je z vsakim mesecem in dejavnostjo še povečeval – od nakupa potrebne zaščitne opreme do vzpostavitve dveh rdečih con za varovance domov starejših občanov. Velik izziv je predstavljala tudi slabega pol milijona vredna poravnava, ki smo jo po pravnomočni sodbi morali izplačati podjetju RCERO.

Na našo srečo letošnji izpad prihodkov ni bil tako obsežen kot smo sprva pričakovali in je višina realiziranih prihodkov znašal kar 94,02 odstotkov. Največji izpad prihodkov smo pričakovano zabeležili na področju manjšega izplačila koncesijskih dajatev, kar pa je v lanskem letu uspešno nadomestilo izplačilo visokih dividend s strani Postojnske jame.

Če potegnemo pod črto, smo torej leto 2020 na Občini Postojna zaključili uspešno in se dobro soočili z izzivi, ki so nam prihajali na pot. Leta 2021 so naši cilji malce okrnjeni, želja je bilo veliko, vendar smo se morali soočiti z dejstvom, da bodo letošnji prihodki manjši, kot tisti iz preteklih let. Letošnji proračun je tako težak slabih 24 milijonov evrov, kar je 3,5 milijona manj kot leta 2020. Kljub temu je pred nami začetek izvedbe kar nekaj večjih in velikih projektov, zato niti dela niti vneme ne bo zmanjkalo!

Javna gasilska služba v Občini Postojna za leto 2021

Tik pred koncem leta je župan Igor Marenčič s predstavniki prostovoljnih gasilskih društev občine Postojna ter Gasilsko zvezo Postojna podpisal aneks k pogodbi o izvajanju javne gasilske službe v občini Postojna za leto 2021.

Podpis pogodbe je tokrat potekal nekoliko drugače. Župan in predstavniki društev niso mogli podrobneje pregledati dela v letu 2020 in predstaviti načrtov dela za leto 2021. Ne glede na vse pa se je župan vsem gasilskim društvom, gasilcem in gasilkam zahvalil za delo, ki so ga opravili v letu 2020. Ponosen in vesel je, da kljub epidemiji izvajanje javne gasilske službe poteka nemoteno.

Gasilci se na tem mestu Občini Postojna, županu in strokovni službi, zahvalujemo za razumevanje gasilskega dela, ki se kaže tudi v višini sredstev, ki jih Občina Postojna namenja za delovanje javne gasilske službe. Gasilci se

zavedamo, da je bilo tudi za Občino leto 2020 naporno. Zato smo za predvidena sredstva še toliko bolj hvaležni.

Z aneksom bo Občina zagotovila dobrih 562. tisoč evrov za financiranje javne gasilske službe v letošnjem letu. Od tega bo za redno dejavnost prostovoljnih gasilskih društev namenjenih 132 tisoč, za delovanje Gasilske zveze Postojna 13.500, za delovanje poklicnega jedra pri PGD Postojna 207 tisoč ter 210 tisoč evrov za investicije v gasilska vozila. V skladu s srednjeročnim programom opremljanja gasilskih društev bo v letu 2021 nabavljeno gasilsko vozilo za PGD Razdrto. Dodatnih 7.000 evrov bo Občina namenila za ureditev gasilskega doma PGD Šmihel-Landol in PGD Slavina.

V občini Postojna javno gasilsko službo sicer izvaja 9 prostovoljnih gasilskih društev. V letu 2020 so gasilci posredovali na 253 izrednih dogodkih, od tega jih je bilo 215 v občini Postojna. V občini je v prostovoljna gasilska društva včlanjenih več kot 1.200 prebivalcev, od tega jih je 335 mlajših od 16 let. Za požarno varnost pa skrbi 240 operativnih gasilcev.

Marko Simšič, predsednik GZ Postojna

Postojnski gasilci z novim vozilom

Odslej bo za PGD Postojna gašenje gozdnih požarov lažje, saj so v garaže Gasilsko reševalnega centra pripeljali novo pridobitev.

Vozilo z oznako GVGP-2, bo v prvi vrsti namenjeno posredovanju ob požarih v naravnem okolju, kot drugo vozilo pa bo namenjeno za gašenje v urbanem okolju, požarih na prometnih sredstvih in ostalih intervencijah. V PGD Postojna je tako v teku usposabljanje z vozilom, izvajajo se kondicijske vožnje, namešča in testira se še vsa pripadajoča oprema in orodje. Vrednost vozila s pripadajočo opremo je dobrih 206 tisoč evrov in ga je v celoti financirala Občina Postojna.

Postojnski Pumovci in delo na daljavo

PUM-O Postojna je svoja vrata odprl šele leta 2019, in sicer 1. aprila (ne, ni hec). Vsak začetek je kar težak, ampak zaradi usklajenosti in navdušenja mentorjev nad delom je bil uspešen. Že od vsega začetka smo bili zelo dejavni, po selitvi v popolne prostore za izvajanje programa pa smo postali še aktivnejši.

Poleg vseh preizkušenj in izzivov, ki smo jih bili deležni v preteklem letu, je delo na daljavo zaradi covid-19 med največjimi do sedaj.

Postojnski Pumovci smo že marca uspešno izvajali delo na daljavo, in sicer smo že prvega dne karantene začeli izvajati delavnice in osebne pogovore (telefonski klici, FB, Instagram). Po vrnitvi v prostore in krajšem času izvajanja programa na domačih tleh nismo bili prav nič veseli, ko smo izvedeli, da se bo naše druženje ponovno preselilo na splet.

Skupinske delavnice izvajamo dnevno in tako naša virtualna dnevna soba vsakodnevno »poka po šivih« od zanimivih idej, klepeta in smeha. Ustvarjalni PUM-O brlog, kot ga ljubkavalno kličemo, pa se lepo polni z izdelki.

V mesecu decembru smo bili že praznično razpoloženi. Sodelovali smo v javni pobudi 21.000 voščilnic in izdelovali okraske, s katerimi bomo polepšali svoje domove. Individualni pogovori potekajo v virtualni sobi za sproščanje, učne ure matematike,

angleščine, naravoslovja, italijanščine, dendrologije pa v prijetni e-učilnici, kamor Pumovci dejansko radi pridejo. Nadaljujemo tudi s kuharskimi delavnicami. Pred časom je lepo dišalo iz naše skupne kuhinje, zaradi dela na daljavo pa se širijo vonjave iz več postojnskih in okoliških domovanj. Januarja je izšla naša že četrta številka PUM-O e-novičk, ki smo jih tokrat izdali tudi v mobilni različici.

Res je, komaj čakamo čas, ko se bomo lahko spet družili v naših pro-

storih. Do takrat pa bomo poskusili uživati na našem virtualnem popotovanju. Če si star med 15. in 26. let se nam lahko pridružiš. Program je za udeležence brezplačen. Še več za aktivno udeležbo dobiš tudi dodatek na aktivnost in povrnjene potne stroške. Se sliši super? Seveda se. Za več informacij nas pokliči na 031 360 977 ali nam piši na pum-o@zavod-znanje.si

Besedilo: Mentorji programa PUM-O;
Fotografija: arhiv PUM-O

Postojnčanki na pomoč v UKC Ljubljana

Situacija, v katero smo postavljeni zadnje leto, je mnoge stvari postavila na preizkušnjo in veseli smo, da smo se v prostovoljstvu ponovno izkazali z odliko. Na pomoč pri bolnišničnem zdravljenju bolnikov s Covid 19 se je odzval tudi Rdeči križ Slovenije - Območno združenje Postojna-Pivka, ki je sodeloval pri iskanju prostovoljnih bolničark, ki bi pomagale pri negi bolnikov v UKC Ljubljana.

Na tej osnovi so dobile državni poziv, na katerega so se pritrilno odzvale, navkljub temu, da so imele nekatere svojo redno službo. Pet prostovoljk iz obeh občin je tako po svojih najboljših močeh pomagalo na različnih oddelkih bolnišnice. Iz Postojne so to bile: **Katja Gregorec**, ki je kmalu dobila delovno mesto v postojnskem zavodu Talita kum, **Anja Pirc**, prof. telesne vzgoje na Bežigradski gimnaziji in **Cvetka Stamenković** iz Vrtca Prestranek, pa sta po opravljeni službi popoldan odšli še na prostovoljno delo v UKC Ljubljana. Postojnske prostovoljke so delale do konca lanskega leta, dve prostovoljki iz Pivke pa še vedno nadaljujeta s svojim prostovoljnim delom.

OZRK Postojna-Pivka

Prostovoljci iz tujine poskrbeli za živahen začetek leta

V okviru okoljevarstveno obarvanega projekta pod okriljem Evropske solidarnostne enote so v Mladinski center Postojna dobili dva mlada prostovoljca iz Francije in čeprav sta v naše kraje prišla v neugodnih razmerah, jima ne bo dolgčas.

Že v tednu po prihodu v Slovenijo sta skupaj s tremi prostovoljci z zavoda Ars Viva začela družini iz Afganistana nuditi pomoč pri učenju jezika, v naslednjih mesecih pa bosta sodelovala pri pripravi programa dogodkov, s katerimi želijo v MCP-ju dvigniti raven ekološke ozaveščenosti. Takoj ko bo to mogoče, bodo začeli z izvajanjem različnih aktivnosti, s katerimi bodo predvsem mlajšim prebivalcem in prebivalcem naše občine poskušali približati skrb za naravo. Po dogovoru z Občino Postojna pa naj bi sodelovali tudi pri izvedbi projekta Miroljubni shod za zaščito narave in pitne vode, ki je bil izglasovan v sklopu participatornega proračuna.

Ker prostovoljca prihajata iz nekoliko toplejših krajev, sta se ob prihodu razveselila snega, pravita pa tudi, da jima je všeč okolje, v katerem bosta v prihodnjih mesecih živela in delala. V Mladinskem centru upajo, da vas bodo kmalu lahko povabili na kakšen francosko obarvan večer in ekološko delavnico.

Besedilo in fotografija: MCP

Z novim letom izšel Katalog ponudnikov občine Postojna v elektronski obliki

Jeseni smo na spletni strani, v Postojnskem prepihu in na družbenih omrežjih objavili razpis za prijavo za vključitev v katalog lokalnih ponudnikov občine Postojna.

Zbirali smo vse ponudnike - od kmetij, turistične ponudbe, ponudbe domačih izdelkov in pridelkov in ostalih dejavnosti. Prijave nam je poslalo 20 ponudnikov, ki so vključeni v katalog, ki ga lahko najdete na spletni strani občine. Zaenkrat je na voljo le elektronski obliki, saj si želimo, da njegov obseg povečamo in vključimo še ostale ponudnike iz naše Občine.

Če ste med njimi tudi vi in bi se želeli predstaviti v katalogu nas o tem obvestite na kultura@postojna.si.

Postojnska Občina in podjetje Kovod tudi letos podprla delovanje ribičev

Obstoj rib v naših vodotokih je odraz skrbi in prizadevanj za naše okolje, zato Ribiška družina Postojna skrbi za redno vzdrževanje ribjega staleža in ohranjanja optimalne strukture in velikosti ribjih populacij. Podporo delovanju ribičev vsakoletno izkazuje tudi podjetje Kovod Postojna in Občina Postojna.

Postojnski ribiči že šest let načrtno skrbijo za poribljavanje v rekah Nanoščica in Pivka, kjer je bil leta 2015 in 2011, zaradi onesnaženj, zaznan večji pogin rib. Sonaravna vzreja in sistematično vlaganje avtohtonih rib v naše reke namreč vrača našim vodam življenje, ki je nujno potrebno za ohranjanje sonaravnega okolja.

reke Pivke 2020«, tudi letos sodelujeta Občina Postojna in podjetje Kovod Postojna, d.o.o., ki sta ribiški družini namenila sredstva v višini 1.000 eurov. Spodbudo in podporo ob neviščenosti pogina rib in poribljavanja, postojnska Občina in podjetje Kovod ribičem z vsakoletnimi prispevki izkazuje že od leta 2014.

Večletna skrb in prizadevanja ribičev se obrestujejo, saj je v zadnjem obdobju v rekah porast ribjega staleža. Ribiška družina Postojna zato nadaljuje z dobro prakso vlaganja rib v obe reki.

Reke, ki bogatijo našo okolico so namreč naša skupna skrb. Spoštljivo ravnanje z okoljem je naša odgovornost, saj nam narava vrača nenadomestljive dobrine, med drugim je tudi vir naše pitne vode.

Pri tem, z donatorskim prispevkom pri projektu »poribljavanja

Doris Komen Horvat

Pogrebne storitve

KSP D.D. SEŽANA
POSLOVNA ENOTA POSTOJNA,
Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
tel: 00386 (0)5 73 11 242, gsm: 00386 (0)65 555 750

V okviru izvajanja pogrebne dejavnosti vestno izpolnjujemo temeljno poslanstvo, ki vključuje dovršeno organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti, brezpogojno predanost, ki sloni na profesionalnem in spoštljivem odnosu do rajnika ter tenkočutnem pristopu do žalujočih.

24h dežurna številka:
00386 (0)65 555 750

3CNC

ZAPOSILIMO odgovorne, proaktivne, pozitivne in timsko naravnane sodelavce za delo na 3- in 5-osnih CNC obdelovalnih centrih in v tehnologiji. Več o nas si lahko preberete na naši spletni strani www.3cnc.si. Vaš življenjepis in kratko motivacijsko poudbo pričakujemo na naslovu zaposlitev@3cnc.si. V ponudbi navedite svojo smer izobrazbe, doseženo stopnjo izobrazbe ter delovne izkušnje na področjih in v letih.

Tudi na daljavo je lahko zabavno

Mogoče kdo misli, da je korona povsem ustavila življenje, vendar ni tako! Zoom je poleg šolanja omogočil še marsikaj lepega.

Na Podružnični šoli Planina, ki spada pod osnovno šolo Antona Globočnika Postojna, smo z otroki sredi decembra organizirali predpraznično prireditev za otroke, starše, učitelje in prijatelje. Vse točke smo prilagodili zmogljivostim Zooma, tudi pesmi in k sreči je vse potekalo brez zapletov. Vsebina prireditve je nastala po objavljenem natečaju za pesmice, spise, risbice, fotografije, v katerem so lahko sodelovali vsi otroci naše šole s prispevki o življenju v času šole na daljavo, z razmišljanji o preteklem letu, željami za prihodnje leto ter o miru. Iz vseh prispevkov je nastala ču-

dovita prireditev, ki nas je povezala v veselju, da se tudi na tak način lahko vidimo in povežemo.

Razmišljanja otrok so naredila svet lep, pravičen, spoštljiv. Take so tudi njihove želje za prihodnost. Njihova hvaležnost za drobne pozornosti in najlepši košček zemlje, kjer živimo Slovenci, pa tudi v nas prebujajo hvaležnost za to, kar imamo. Zaključno voščilo pa je v vseh prebudilo željo, da se kmalu v živo srečamo!

Besedilo: Mateja Magajna; risba: Katja Kovač, 2.r.

Javni razpis za pomoč pri kritju stroškov socialno-varstvene storitve socialnega servisa celodnevne povezave prek osebnega telefonskega alarma v občini Postojna v letu 2021 (E-OSKRBA)

Občina Postojna je na svoji spletni strani objavila Javni razpis za pomoč pri kritju stroškov socialno varstvene storitve socialnega servisa celodnevne povezave prek osebnega telefonskega alarma v občini Postojna v letu 2021 (E-oskrba).

Javni razpis bo odprt do porabe sredstev, za ta namen rezerviranih v proračunu Občine Postojna za leto 2021.

Skrajni rok za oddajo vlog je 30.10.2021 oz. do zaprtja javnega razpisa zaradi porabe sredstev.

Vse dodatne informacije v zvezi z javnim razpisom dobijo zainteresirani na Občini Postojna v času uradnih ur, na tel. št. 05 7280 721 ali po elektronski pošti: alenka.hladnik@postojna.si.

ASFALTI plus

Asfalti plus, nizke gradnje, d.o.o.,
Šmihel 7, 6257 Pivka, Slovenija
asfalti.plus@gmail.com, M: 041 740 514

IZVAJAMO NASLEDJA DELA:

- asfaltiranje (rezkanje, ročno, strojno)
- novogradnja javnih in zasebnih prometnih površin (cest, pločnikov, dvorišč...)
- ureditev zunanje okolice objektov
- izdelava odvodnjavanj, drenaž, fekalne, meteorne kanalizacije...
- rušitvena dela
- zemeljska pripravljalna dela
- izdelava škarp in kamnitih zložb

Kontakti: tel: **+386 41 740 514**

mail: **asfalti.plus@gmail.com**

 komus
Pogrebne storitve

**V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA,
SMO VAM V POMOČ S PRIJAZNO BESEDO IN
CELOSTNO ORGANIZACIJO ZADNJEGA SLOVESA**

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ❖ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ❖ izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice
- ❖ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ❖ ekshumacija
- ❖ organizacija pogrebne svečanosti
- ❖ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ❖ pevci, trobentač, poslovilni govor
- ❖ pogrebna oprema
- ❖ urejanje grobov

DODATNE INFORMACIJE: KOMUS d.o.o.
Jeršice 3, Postojna, Dežurna št.: **041 377 294**
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

Javni razpis za sofinanciranje programov v javnem interesu na področju športa v občini Postojna v letu 2021

Rok za prijavo na razpis je **1. februar 2021**.

Prijavo je potrebno oddati na obrazcih razpisne dokumentacije, ki si jo lahko zainteresirani prijavitelji natisnejo s spletne strani Občine Postojna ali pa jo prevzamejo v sprejemno-informacijski pisarni Občine Postojna.

Dodatne informacije so na voljo v času uradnih ur na tel. št.: 05/728-07-23 ali na e-naslovu: martina.ivanovic@postojna.si.

Podjetniški inkubator Perspektiva Postojna, v sodelovanju z Visit Postojna, Spot točka Primorsko-notranjske regije in RDO Postojnska jama - Zeleni kras, je 13. januarja 2021 objavil

POZIV ZA VKLJUČITEV V PODJETNIŠKO ŠOLO START-TOURISM-UP

Program, v katerem bodo udeleženci pridobili ključna strokovna in praktična znanja na področju podjetništva, je namenjen pripravi in izvedbi podpornih storitev pri zagonu, razvoju in rasti inovativnih podjetij na področju turizma in z njim povezanih dejavnosti.

Prijava za vključitev v program je možna do 10. 2. 2021 do 15. ure. Več informacij najdete na spletni povezavi inkubatorja.

Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje izvedbe programov in projektov s področja družbenih dejavnosti v občini Postojna v letu 2021

Razpis bo objavljen na spletni strani Občine Postojna objavljen **v začetku februarja 2021**.

Prijava mora biti izpolnjena in oddana v spletni aplikaciji na spletnem naslovu: <https://postojna.e-razpisi.si/si/avtorizacija/>. Po oddaji vloge v aplikaciji, je potrebno vlogo natisniti, podpisati in požigosati ter poslati na naslov: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna.

Dodatne informacije so na voljo v času uradnih ur na tel. št.: 05/728-07-23 ali na e-naslovu: martina.ivanovic@postojna.si.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Namenitev dela dohodnine za donacije

Po novem lahko zavezanec za letno odmero dohodnine zahteva, da se do 1 % od odmerjene dohodnine, nameni za financiranje upravičencev do donacij. Omenjena novost se uporablja že za odmereno leto 2020, kar pomeni, da se bo v letu 2021 vsem prejemnikom tovrstnih donacij znesek avtomatično podvojil, zato zavezancem ni potrebno oddati nove zahteve za namenitev.

JSKD, Območna izpostava Postojna in facebook skupina PSTWJNA

razpisujeta foto natečaj »SKRITI ZAKLADI«

Življenje, ki ga živimo že skoraj leto dni, nas je prisililo k drugačnemu opazovanju prostora, v katerem živimo. Manj se družimo. Več se gibljemo na prostem. Sami. Opazimo, česar prej nismo. Zagledamo, kar smo prej prezrli. Poiščite skrite zaklade; najdite jih v naravi, v naravnih in kulturnih dediščini kraja in njegovi okolici.

Fotografije, ki so bile posnete v letošnjem letu, v največji resoluciji pošljite skupaj z izpolnjeno izjavo o avtorstvu in s svojimi podatki (ime, priimek, e-naslov) na elektronski naslov: fotonatecaj@kafol.net (SKRITI ZAKLADI) **najkasneje do 15. 3. 2021**.

Ostali razpisni pogoji so objavljeni v FB skupini Pstwjna in spletni strani občine Postojna.

Javni razpis za sofinanciranje ravnanja z azbestnimi odpadki v Občini Postojna

Občina Postojna subvencionira 70 odstotkov stroška ravnanja z azbestnimi odpadki iz gospodinjstev v občini, vendar ne več kot 170 EUR stroška za tono predanih odpadkov (vključno z DDV).

Razpoložljiva sredstva se dodelijo prijavljenim upravičencem po vrstnem redu prispetja popolnih vlog do izčrpanja sredstev.

Vloga, ki se jo poda na predpisanih obrazcih, mora biti v zapečatenem ovitku z imenom in naslovom upravičenca s pripisom »NE ODPIRAJ - prijava na javni razpis – AZBEST« poslana priporočeno po pošti na naslov: OBČINA POSTOJNA, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna ali osebno vložena v sprejemni pisarni občine.

Rok za prijavo na javni razpis je odprt do **30. 10. 2021**, oziroma do porabe sredstev.

Več informacij in razpisna dokumentacija je na voljo na spletni strani Občine Postojna.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Uveljavljanje olajšave pri informativnem izračunu dohodnine

Zavezanec, ki med letom ni uveljavljal olajšave, in tisti, ki želi medletno olajšavo spremeniti, mora najpozneje do 5. februarja vložiti Vlogo za uveljavljanje posebne olajšave za vzdrževane družinske člane. Le to lahko enostavno vloži preko mobilne aplikacije eDavki (Android, IOS), kjer je na voljo pred izpolnjena vloga, s podatki iz zavezančeve zadnje vložene vloge. Vlogo je mogoče vložiti tudi elektronsko preko sistema eDavki. Zavezanec pa lahko vlogo odda tudi osebno ali po pošti na pristojni finančni urad.

VRTEC
POSTOJNA

**VRTCA POSTOJNA IN PRESTRANEK
VABITA K VPISU OTROK
ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022**

Vpis bo od 1. 2. 2021 do 5. 2. 2021

Zaradi epidemije korona virusa v Republiki Sloveniji starši vlogo za vpis otroka v vrtec z dokazili (glej spodaj) pošljete **po pošti** ali jo oddate v **nabiralnik pred vhodom** v vrtec oziroma šolo.

Vlogo za vpis otroka v vrtec pridobite na spletni strani vrtca.

DOKAZILA

- Starši morate k vlogi priložiti **NUJNA dokazila**:
 - potrdilo delodajalca o zaposlitvi za starše v delovnem razmerju, ki ne sme biti starejše od enega meseca (pogodba o zaposlitvi ni ustrezna),
 - kopije rojstnih listov za vzdrževane otroke v družini.
- Starši priložite tudi **dokazila po potrebi**:
 - kopijo odločbe o otroškem dodatku, če starši prejimate otroški dodatek za 1. dohodkovni razred (odločba ne sme biti starejša od 12 mesecev),
 - potrdilo o vpisu za starše s statusom študenta ali dijaka,
 - dokazilo o enostarševski družini, če otrok živi v enostarševski družini,
 - potrdilo zdravnika specialista, če je bil otrok v preteklem šolskem letu izpisan iz vrtca zaradi zdravstvenih razlogov.

Za vsa morebitna vprašanja v zvezi z vpisom otroka v vrtec in svetovanjem glede vključevanja otroka v vrtec sta vam na voljo svetovalni delavki:

Vrtec Postojna: 05 850 2438 ali 031 578 868.

Vrtec Prestranek: 05 620 8504 ali natasa.nelec-sedej@guest.arnes.si

OŠ PRESTRANEK, OŠ MIROSLAVA VILHARJA POSTOJNA
IN OŠ ANTONA GLOBOČNIKA POSTOJNA
v skladu s 44. členom Zakona o osnovni šoli

**VABIJO K VPISU OTROK V 1. RAZRED
OSNOVNE ŠOLE ZA ŠOLSKO LETO 2021/22**

Vpis bo potekal od 15. 2. 2021 do 19. 2. 2021

Starši morate v skladu s 45. členom Zakona o osnovni šoli v 1. razred osnovne šole vpisati otroke, ki so bili rojeni v letu 2015. Otroka imate pravico vpisati v šolskem okolišu, v katerem otrok stalno ali začasno prebiva.

Zaradi epidemije korona virusa v Republiki Sloveniji vpis otrok ne bo potekal osebno na šolah. Starši boste natančna navodila o izvedbi vpisa dobili po pošti s strani posamezne šole, kamor glede na šolski okoliš spada vaš otrok.

Informacije glede vpisa bodo objavljene tudi na spletnih straneh posameznih osnovnih šol.

**PRIDI PO ZNANJE
IN URESNIČI
SVOJE
SANJE**

**VABLJENI NA
INFORMATIVNA DNEVA**

12. 2. 2021 ob 9.00 in 15.00

13. 2. 2021 ob 9.00

PREKO ZOOMA NA [INFORMATIVNIDNEVI.SGLS.SI](https://www.informativnidnevi.sgls.si)

PROGRAMI

SSI GOZDARSKI TEHNIK

SPI GOZDAR

SPI MIZAR

SSI ZDRAVSTVENA NEGA

SPI BOLNIČAR NEGOVALEC

DD VZGOJNI PROGRAM

SREDNJA GOZDARSKA IN
LESARSKA ŠOLA POSTOJNA

www.sgls.si

Vodnik dogajanja v občini Postojna

2. februar 2021

10:00 UTRJEVANJE VIZIJE za leto 2021

Zavod Znanje, Točka moči Postojna

- Delavnico vodi Nina Vanita Hočevar. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- 📺 Preko Zoom

4. februar 2021

18:00 SLOVENSKA LIPA – moč in pomen

Zavod Znanje, Točka moči Postojna

- Predava Dušica Kunaver. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- 📺 Preko Zoom

10. februar 2021

18:00 Ponovitev – Hujšanje »brez napora«

Zavod Znanje, Točka moči Postojna

- Interaktivna delavnica. Izvaja Samo Fidel. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- 📺 Preko Zoom

12. februar 2021

9:00 INFORMATIVNI DAN in 15:00 SGLŠ Postojna

- Spletna videokonferenca s predstavitvijo programov v SGLŠ Postojna. Za koga: za vse, ki jih zanima izobraževanje s področja gozdarstva, lesarstva ali zdravstva in bivanje v dijaškem domu
- 📺 Videokonferenca, aplikacija ZOOM preko spletne strani <https://sgls.si/>

13. februar 2021

9:00 INFORMATIVNI DAN SGLŠ Postojna

- Spletna videokonferenca s predstavitvijo programov v SGLŠ Postojna. Za koga: za vse, ki jih zanima izobraževanje s področja gozdarstva, lesarstva ali zdravstva in bivanje v dijaškem domu
- 📺 aplikacija ZOOM preko spletne strani <https://sgls.si/>

16. februar 2021

18:00 Vodena meditacija za sproščanje

Zavod Znanje, Točka moči Postojna

- Vodi Nina Vanita Hočevar. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- 📺 Preko Zoom

18. februar 2021

18:00 Slovenske svetovne znamenitosti v ljudski dediščini ali s čim se lahko pohvalimo

- Zavod Znanje, Točka moči Postojna
- Predava Dušica Kunaver. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
 - 📺 Preko Zoom

22. februar 2021

18:00 Tehnike spopadanja s tesnobo in jezo

- Zavod Znanje, Točka moči Postojna
- Delavnica za starše. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
 - 📺 Preko Zoom

23. februar 2021

18:00 Skrivnosti delnega posta

- Zavod Znanje, Točka moči Postojna
- Interaktivna delavnica. Izvaja Samo Fidel. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
 - 📺 Preko Zoom

Vsak torek in četrtek

9:00 DRUŽENJE NA DALJAVO Po postojnskih poteh

- Zavod Znanje, Točka moči Postojna
- 📺 Preko Zoom

PRETEKLOST, NA KATERI GRADIMO NAŠO PRIHODNOST!

NATEČAJ

Z izbranimi informacijami in fotografijami bomo sestavili našo zgodbo in jo predstavili v stalni razstavi, umeščeni v osrednje stopnišče naše stavbe.

V stavbi, ki se nahaja v Velikem Otoku 44b v Postojni, danes deluje Podjetniški inkubator perspektiva, s ciljem ustvariti v naši stavbi aktiven podjetniški center in podporo predvsem mladim podjetjem. Pri tem pomembno vlogo igra tudi vzdušje, ki ga gradimo v naši stavbi in njena preteklost. Hvaležni vam bomo, če nam boste pri teh razkritjih pomagali!

Oglasite se nam na info@inkubator-perspektiva.si ali na 031/257 222 in sicer do 31. marca 2021.

Vabljeni na VIRTUALNI informativni dan

ŠC POSTOJNA

petek, 12. 2. 2021 ob 9:00 in 15:00
sobota, 13. 2. 2021 ob 9:00

- GIMNAZIJA
- EKONOMSKI TEHNIK
- STROJNI TEHNIK
- AVTOSERVISER
- OBLIKOVALEC KOVIN - ORODJAR
- POMOČNIK V TEHNOLOŠKIH PROCESIH

GIMNAZIJA ILIRSKA BISTRICA

petek, 12. 2. 2021 ob 11:00 in 15:00
sobota, 13. 2. 2021 ob 9:00

- GIMNAZIJA
- TEHNIK RAČUNALNIŠTVA

WWW.SCPO.SI

Sadje-Zelenjava »ERIKA«
Kaluža Erika s.p., Tržaška cesta 12, Postojna

	AVTOR: MATEJ MISLEJ	STROKOVNIAKINJA ZA PRAVO	FRANCOSKI FILOZOF IN MATEMATIK DESCARTES	NADSTROPJE	DENARNA ENOTA V ZDA	TEKOČINA V ŽILAH	INDUSTRIJSKI KONCERN V LJUBLJANI	OKSID (ZAST.)	REKA NA JAPONSKEM					
	UPOGIB TELESA V PASU NAPREJ													
	GOVORNIŠTVO, LEPOREČJE													
	RAZČLENJEVALEC													
	MOŠKI POTOMEC													
						ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA PRVA ŽENSKA								
			GRŠKI BOG VOJNE											
			PTICA UJEDA					NEDOTAKNJENOST	REKA V FRANCJI, DESNI PRITOK RONE					
	POMLADNI MESEC	GRŠKI FILOZOF, MATEMATIK IN GEOGRAF	ČASOVNI TERMIN	ZDENKO HUZJAN			IZDELOVALEC OMAR	AFRIŠKI VELETOK		NEKDANJI NORVEŠKI SMUČAR (LASSE)	MNENJE O ČEM			
				OLIVIER GIROUD				TISOČINKA VATA			KIPARSKA TEHNIKA			
LETALIŠČE									TOVARNA SLADKORJA					
									GOROVJE V BOLGARIJI					
PISANJE RAČUNALNIŠKE KODE													PEVEC PESTNER	
													METRIČNI POUĐAREK	
VODNA ŽIVAL				KRONIKA, LETOPIŠ					RIMSKI CESAR					
				ŠAHOVSKA FIGURA					ORGANIST					
INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA			OPOZORILO							KAČJI GLAS SLOVENSKA FLAVTISTKA GRAFENAUER			KOFI ANNAN	AMERIŠKI SKLADATELJI COPLAND
			IZVRŠNI ORGAN OBLASTI											
GIBLJIV ORGAN HOBOTNIC							OBRI				LETNI GOZDNI POSEK			VNETNI MEHURČEK NA JEZIKU
							PREBIVALEC IRSKE				SL. PIANIST BERTONCELI			
	STRAST, POŽELJENJE			RIMSKA BOGINJA JEZE				KRIVULJA V KOORD. SISTEMU					SMUČARKA BUCIK	
	PAS PRI KIMONU			TROPSKA KUKAVICA				IGRALKA THURMAN					ORIENTALSKO BARVILO ZA LASE	
ČEŠKI REŽISER VAVRA							DEL NABOJA						PUSTNO PECIVO	
							KALCIJ						ČRT KANONI	
OSEBA IZ POVESTI O KEKCU								OBSEDNOST, STRAST						
VARIANTA								DOLGOREPA PISANA PAPIGA		POSODA ZA SMETI				

V specializirani prodajalni »Sadje-zelenjava Erika« na Tržaški cesti 12 v Postojni vas vsak dan čaka raznolika ponudba kakovostnega sadja in zelenjave ter domačih izdelkov. Vabljeni!

Prodajalna »Sadje-zelenjava Erika« podarja tri nagrade:

1. nagrada: sadje in zelenjava v vrednosti 40 evrov;
2. nagrada: sadje in zelenjava v vrednosti 30 evrov;
3. nagrada: sadje in zelenjava v vrednosti 20 evrov.

Geslo nagradne križanke na osenčenih poljih in svoj naslov pošljite na dopisnici na naslov Postojnski preprih, Ljubljanska c. 4, 6230 Postojna ali na e-naslov postojnski.preprih@postojna.si **najkasneje do 9. februarja**. Med pravnimi rešitvami križanke bomo izžrebali tri nagrajence.

Izžrebani nagrajenci decembrske številke:

Nagrade – dežnik in svečo s posvetilom po izbiri s spletne strani Kocka-Skripta prejmejo:

- ANITA BOŠTJANČIČ, Levstikova ul. 11, 6257 Pivka;
- DAMIJAN OŽVATIČ, Cankarjeva ulica 2, 6230 Postojna;
- VALENTINA PENKO, Mala Brda 2 a, 6225 Hruševje.

Nagrajenci naj za nagrade pokličejo na telefonsko številko: 041 772 712.

Iz foto albuma družine Rupnik iz Brinja (Landola)

Prvo letošnjo zgodbo o naših ljudeh nam bosta pomagali orisati fotografiji, ki ju v družinskem albumu hrani Pia De Paulis Debevec. Brez njene pomoči tudi prispevka ne bi bilo. V teh čudnih časih, ko je naše gibanje omejeno, je bila prav ona ključna vez med avtorico prispevka in pripovedovalkama, njenima sorodnicama iz Landola – Vido Rupnik in Milko Pavčič. Za naš časopis sta z veseljem delili spomine na družino Rupnik iz Brinja. Žal jih vseh nismo mogli zapisati, morda pa nekoč, ob kakšni drugi priliki.

Prvi Rupnik, praded naših pripovedovalk, se je okrog leta 1865 iz Logatca priženil v Brinje k *Francesovim*. Z ženo sta imela dva sinova – Jožeta, ki je odšel v Ameriko in se od tam ni več vrnil, ter Franca (r. 1866) – ta je ostal na domačiji. Izučil se je za krojača (njegovo delo so ljudje zelo cenili in je dobro zaslužil) ter se 1895 poročil z vaščanko Marijo Jager. Skupaj sta skrbeli za kmetijo. Med letoma 1896 in 1916 se jima je rodilo kar 11 otrok; dva sta zaradi davice umrla čisto majhna in sta pokopana v skupnem otroškem grobu za zahodno škarpo pokopališča pri sv. Nikolaju, zaradi bolezni je še zelo mlada umrla tudi prvorojenka, odraslo pa je osem otrok – Helena, Veronika, Franc, Matevž, Alojz, Ivanka, Henrik in Stanko. Mama je vse tri hčere poslala k teti v Trst, kjer so se naučile kuharskih veščin, dva od otrok – Ivanka in Stanko – sta končala meščansko šolo, Henrik se je

izučil za kovača, Matevž in Alojz sta se ukvarjala s furmanstvom, Stanko pa je bil zaposlen v tržaškem pristanišču.

Z dohodki, ki jih je prinašala kmetija, in s tistim, kar je zaslužil Franc kot žnidar, je družina živela sorazmerno dobro. Leta 1920 sta Franc in Marija kupila nekdanjo *Tišlerjevo* hišo s pripadajočim posestvom, le streljaj oddaljeno od stare hiše. Podrli so jo in zgradili novo, prostorno, za tisti čas *nobel* hišo, z balkonom in dvema straniščema (na ganku in v pritličju – v zadnjem delu hiše). Čeprav so pri gradnji pomagali tudi otroci, se je ta zavlekla, saj sta morala sinova Matevž in Alojz na služenje vojaškega roka. Nadstropna hiša (vanjo so se vselili aprila 1929) je imela v pritličju veliko kuhinjo, dva večja prehodna prostora, prostor, v katerem je bila kasneje trgovina, in več manjših pomožnih prostorov, v nadstropju pa štiri veli-

Veronika in njen mož Ivan Bole, okoli leta 1930.

ke sobe in dva hodnika. Prostori so bili za takratne vaške razmere lepo opremljeni; veliko pohištva so Rupnikovi dobili od tete po materini strani, ki je imela z možem v Trstu hotel. Ko sta ob prenovi zamenjala pohištvo, sta jim »staro« podarila.

Otroci so se sčasoma poročili, nekateri tudi odselili iz Landola. V vasi so ostali trije fantje in Veronika – ta se je poročila s trgovcem iz Ljubljane, Ivanom Boletom. Od trgovca in gostilničarja Kiauta (njegova družina je izvirala iz Italije) sta najela t. i. *Lahovo* hišo (v njej je danes Dom krajanov), pa tudi gostilno (stala je nasproti). Ko so moža Ivana zaradi politične dejavnosti za pet let zaprli (najprej v tržaški Coroneo, nato še na otok sv. Helene), se je Veronika s sinom preselila k staršema. V domači hiši, kjer so takrat živeli še bratje Alojz z družino ter neporočena Matevž in Stanko, je okoli leta 1935 odprla trgovino. Med drugo vojno je v hiši ostala sama z materjo in s hlapcem. Skupaj so skrbeli, da je kmetija obstala, kajti oče je umrl, mož je bil dvakrat zaprt, trije bratje pa so bili internirani v Nemčijo oziroma Italijo in se vrnili konec 1945. Po vojni je oblast trgovino nacionalizirala, Veroniki pa so po letu 1950 dovolili odpreti gostilno. Postala je zbirališče domačinov, dobro znana daleč naokrog. V njej so se ustavljali furmani (ki so takrat še vozili na kratkih razdaljah), lovci in drugi, pozneje tudi turisti. Za gostilno je bil med moškimi zelo priljubljen *balinc*, za *osminko* vina pa so radi vrgli tudi partijo briškole ali tršeta, medtem ko je bila med mlajšimi priljubljena *marjanca*. Nežnejši

spol je v gostilno zahajal izjemoma – predvsem takrat, ko moža ni bilo predolgo domov. Domačine, ki niso uspeli plačati zapitka, so zapisovali na tablo; pili in kupovali so *na kredo*. Zgodilo se je, da kateri svojih dolgov ni nikoli plačal, spet drugi pa je v gostilni pustil ves dnevni zaslužek. V kmečka, gostilniška in trgovska opravila so bili vpreženi vsi člani razširjene družine, tudi otroci; pomagat so prišli tudi tisti že odseljeni. Teta *Veronka*, kot so ji rekli, »ni nikogar šparala«. Tudi sebe ne, saj je posel birtinje opustila šele zaradi bolezni, ko je bila stara že čez 75 let. Njen delovni dan se je običajno začel pred zoro, končal pa šele takrat, ko so se za zadnjim gostom zaprta vrata.

Druga svetovna vojna je od družine terjala tudi krvni davek. Marca 1944 je bil v okolici Brežca pri Divači v spopadu z Nemci ubit najmlajši sin Stanko (takrat član okrožnega odbora OF za Pivko), le dober mesec kasneje pa je bil skupaj še z 51 sostrupini na ulici Ghega v Trstu obešen Veronikin mož Ivan Bole. V nekrologu ob Veronikini smrti leta 1983 preberemo, »da je bila partizanom prava krušna mati«. Družina je organizirala zbiranje hrane in drugega materiala za partizane. Veronika je za svoje delo prejela tudi medaljo zaslug za narod. A kot da vse, kar je doživela, ni bilo dovolj. Tudi po vojna oblast družini ni priznala. Označila jih je kot nezanesljive in jih vedno znova bremenila z različnimi dajatvami.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografiji: Pia De Paulis Debevec.

Razširjena družina Rupnik, dva od otrok že s svojo družino. Fotografirani so na vasi okoli leta 1932.